

מסכת שיטות

עם פירוש נمرا ופירושה
ותבנית ש"ס נהרductה החדש

חלק ד
דף נג-קט

©

כל הזכויות שמורות

יצא לאור ע"י
מכון 'תלמוד והלכה'
רחוב מנחם בגין 12
ירושלים

מהדורות ביקורת

להזמנות מרכזות לשיעורי הדף היומי
053-3129507

כל העשרה והוספה תתקבל בברכה
בפקם 08-9298155

תבנית הש"ס:

שיעורים ועימוד:

דוד לוי

050-4130067

סדר הלימוד מיום ראשון ד ניסן תש"פ - עד שבת קודש
פרשת צו י ניסן תש"פ

דף הימי מסכת שבת דף כג עד דף קט

הנושאים המרכזיים:

דף כז

- טומאת מגע בשאר בגדים י' על ג' טפחים
- המקור לטומאת מגע בבגד צמר ופשטים ג' על ג' אצבעות
- אם יש חיוב ציצית בבגד שאינו מצמר ופשתן
- חוטי ציצית שאינם מצמר ופשתן
- ציצית בכוסות סומא וכוסות לילה
- סיכון בדבר שמקבל טומאה נגעים
- טומאת האלים ביווצא מהעץ

דף כג

- נרות חנוכה [הדלקה עשויה מצוה]. אשה. אורח. הברכות. חצר שיש לה ב' פתחים.] כמה נרות בתוך נר אחד]
- קידמיות בנר ביתו, נר חנוכה, קידוש
- [שכר הזahir בנר, במזווה, בצדיקת, בקידוש.] אהב או מכבד ת"ח]
- הקדמת או איחור הדלקה

דף כה

- טומאת האלים בעור בהמה טמאה
- עור בהמה טהורה למלאכת שמים
- קיפול בגד לפטילה אם מבטלו מהתורה בגד לקבלה טומאה
- הדלקה בפטילת בגד ג' על ג' מצומצחות

דף קט

- הדלקה בפטילה שאינה מחורכת
- קבלת טומאה בבגד י' על ג' מצומצמות
- 'נולד' ביום טוב [הסקה בשברי כלים]
- קבלת טומאה בקולי מטלניות
- הנחת כלי מעל או בסמוך לנר עם שמן
- גיררת ספסל [גדול או קטן, במקום שיש חשש שיעשה חוריין, וכשאין חשש]
- כיובי נר, במקום סכנת נפשות או לצורך הנר או הפטילה

דף כד

- הזכרת חנוכה, וראש חדש בברכת המזון
- הזכרת חנוכה במוסף
- הדלקת נרות שבת בשמן תרומה טמאה
- שריפת קדשים ביום טוב

דף כה

- היתר הנאה מתרומה טמאה בשעת שריפתה רחיצה בערב שבת. איזהו עשיר
- אין מדליקין בצרוי

דף כו

- הדלקה בטבל טמא
- השמן לנרות שבת
- טומאת מגע בבגד שאינו מצמר ופשתן ג' על ג' אצבעות
- המקור לטומאת נגעים בבגד צמר ופשתן ג' על ג' אצבעות

שבת דף כג

יום ראשון ד ניסן תשע"פ

ראה שהדלקה עשויה מצוה

הגמר מביאה ראה שהדלקה עשויה מצוה (עיקר המצווה היא הדלקת הנר) ולא ההנחת הנר הדליק במקומו), מדברי הברייתא: **עששית** [כלי זכוכית, ובתוכה נר] שהיתה دولקת והולכת כל היום כלו [שהדלקה לנר חנוכה בערב שבת], אם רוצה להזור ולהדלקה למועדיו שבת, מכבת, ומדליה, ומקיים בזה מצוות הדלקת נר חנוכה של יום זה. [באיור הריאיה: אי אמרת בשלמא הדלקה עשויה מצוה, שפיר] [מבוארים דברי הברייתא 'מכבת ומדליה'], שקיים המצווה היא בהדלקת הנר.

אלא אי אמרת ההנחת העשויה מצוה, האי [דבר זה שאומרת הברייתא 'מכבת ומדליה' קשה, שהרי 'מכבת, מגביהה, ומגניה, ומדליה', מיבעי לייה [היה לו לומר, שהרי עיקר קיומ המצווה היא בהנחתה, וצריך גם להגביה ולהניח את הנר מחדש, כדי לקיים בה גם במועדיו שבת את מצוות הדלקת נר חנוכה].

ראה נוספת שהדלקה עשויה מצוה

עוד, מדברינו אשר קדשנו במצותו וצונו להדלק נר של חנוכה, שמע מינה, הדלקה עשויה מצוה, שמע מינה.

כיוון שהדלקה עשויה מצוה, הדלקה ע"י חרש שוטה וקטן אינה הדלקה

והשתא דאמרין הדלקה עשויה מצוה, הדלקה חרש שוטה וקטן, אף אם גדול הנחיה במקומה לא עשה ולא כלום, שעיקר המצווה היא ההדלקה, וצריך שידליך 'בר חיובא'.

אשה חייבת בהדלקה

אשה ודאי מדליה, אמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות בנר חנוכה, שאף הן היו באותו הבש, שגורו יוונים על כל בתולות הנישאות להיבעל למושל תחלה, ועוד שעיל ידי אשה בעשה הנס [שייהודית בתו של יוחנן כהן גדול האכילה את ראש הצלורים גבינה, כדי שהוא יצמא, והשكتה אותו יין, עד שנדרם משכרותיו, והתבה את ראשו, וברחו כל חיליו].

אורח חייב בהדלקה

אמר רב ששת: אכטנאי [אורח], חייב בנר חנוכה.

[רבי זира, כשהיהתי אורח היהתי משתחף בפרוטה:] אמר רבי זира: מריש כי הוינא כי רב [בתחילה כשהיהתי בישיבה], **משתתפנא בפרייתי בהדי אושפיזא** [השתתפותי בפרוטה עם המארח שלי, כדי שייהיה לי חלק ב'נרא' שהוא מדליק, ובכך יצאת Yi חובתה].

[כשנשאתי אותה, יצאתי ידי חובה בהדלקת אשתי:] **בתר דנסבי איתתא** [לאחר שנשאתי אותה, ופעמים שהייתי אורח, (שהלכתי למקום אחר ללימוד שם תורה)], **אמינא השתא**

ודאי לא צריכנא [אמרתי עכשו, אני ודאי לא צריך להשתתף בפרוטה], דקה מדליקי עלי בגו ביתאי [שהרי מדליקים בשביili, בתוך ביתין].

כל השמנים יפים לנו, ושמן זית מן המובחר

אמר רבי יהושע בן לוי: כל השמנים قولן יפין לנו. ושמן זית מן המובחר.

[ממתי שרבבה שמעה זו, חיפש אחרי שמן זית]: אמר אבי: מריש הוה מהדר מר אמשחא דשותמי [בתחילה היה אדוני ורבי (רבה) מחפש אחר שמן שומשים], אמר, האי משך נהורי טפי [זה, נמשך אורו הרבה, שאינו ממהר לכלהות כשן זית].

כיוון דשמע לה [רבה] להא דרבי יהושע בן לוי [ששמן זית מן המובחר], מהדר אמשחא דזיטא [היה מחפש אחר שמן זית], אמר: האי צליל נהורי טפי [זה, צלול ומאריך יותר].

כל השמנים יפים לדיו, ושמן זית מן המובחר

ואמר רבי יהושע בן לוי: כל השמנים יפין לדיו. ושמן זית מן המובחר, שהיו מדליקים נר שמן מתחת kali זכוכית, את שחורת העשן והפיח שהצטבר על הכלים היו אוספים, לאחר מכן היו מערבים בהם מעט שמן ומגבלים אותם יחד, מייבשים אותם בשמש, ומערבים אותם בדיו.

איבעיא להו, האם שמן זית יפה לערבו בעשן שאספו, כדי לגבל אותו. או שהשמן זית יפה לעשן שאת העשן לצורך התערובת עושים מהדלקת נר שמן זית [ואהר כך אין מעלה בעירוב העשן עם שמן זית].

תא שמע, דתני רב שמואל בר זוטרא: כל השמנים יפין לדיו, ושמן זית מן המובחר בין לגבל בין לעשן.

רב שמואל בר זוטרא מתני ה כי: כל העשנים יפין לדיו, ושמן זית מן המובחר.

אמר רב הונא: כל השרפין יפין לדיו, ושרף קטריף יפה מכולם.

כמה ברכות מברך על נר חנוכה

[ברכת המدلיק]: אמר רב חייא ברashi אמר רב: המדליק נר של חנוכה צריך לברך. [ברכת הרואה]: ורב ירמיה אמר: הרואה נר של חנוכה [מי שלא הדליק עדין בביתו או שהוא יושב בספינה, וראה נר חנוכה דולק באחד החצרות] צריך לברך.

[כמה ברכות מברך]: אמר רב יהודה: יום ראשון, הרואה, מברך שתים [עשה נסים ושהחינו, שאין עליו לברך להדליק שהרי הוא לא הדליק]. ומדליק, מברך שלישי. מכאן ואילך [בשאך הימים], מדליק, מברך שתים. ורואה, מברך אחת.

מאי ממעט המדליק בשאך הימים, אייזו מן השלש ממעט?

מעט זמן [שאין מברך את ברכת שהחינו].

שואלת הגمراה: **ונימעות נס?**

עונה הגمراה: **נס כל יומיอาทיה** [שהרי כל שמנה ימים הדליקו מן הפך, אבל ברכת שהחינו אינה שייכת בכל יום, שהרי מברכים על שהгинנו לתחילת החגון של ימי החנוכה].

נשח ברכת נר חנוכה

מאי מברך?

מברך 'אשר קדשנו במצותו וצונו להדליק נר של חנוכה'.

مبرות הגمراה, כיצד מברכים 'צונו' והיכן צונו [הרי מצוות הדלקת נר חנוכה אינה מהתורה, אלא מדרבנן?]

רב אויא אמר: **מלא תסור** מן הדבר אשר יגידו לך.

רב נחמייה אמר: 'שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך'.

שאלה: אם מברכים על מצוה דרבנן, מדוע אין מברכים על הפרשת דמאי

מתיב רב עמרם, הדמאי, [הקלו בו חכמים שモתר לעני לאוכלו, והיות שככל אדם יכול להפקיד נכסיו ולהיות עני, על כן אין הדמאי נחשב 'מאכל אישור', ולכן] **מעריבן** בו [עירובי הצרות ותחומין], ומשתתפין בו [שיתופי מבואות], ומברכין **עליו** [המצויא], ומזמנין **עליו** [ברכת המזון].

ומפרישין אותו [מותר לאדם שהוא] ערום להפרישו, שאין מברכין על הפרשת דמאי, ובין המשמות [של ערב שבת מותר להפרישו, אף שבשבת עצמה אסור חכמים להפרישו, שהוא תיקון הפרי, מכל מקום כיון שדמאי דרבנן לא גزو על שבוט בין המשמות].

[באיור השאלת]: **ואין אמרת, כל מדרבנן בעי ברכה, הכא** [כאן, לגבי דמאי] **כי קאי ערום היכי מברך** [כאשר הוא עומד ערום, כיצד הוא יכול לברך?] **והא בעינן מהניך קדוש'** וליכא [שכאשר הוא עומד ערום אין המחנה קדוש, והפסוק אומר 'ולא יראה בך ערות דבר', שאסור לדבר ולהזכיר את השם כנגד ערווה, שהמחנה אינו קדוש]. אלא מוכחה שעל דמאי אין מברכים, ורקשה על המבוואר שمبرכים על הדלקת הנר שהוא מדרבנן.

אבוי: דמאי הוא תקנת הפרשה מספק, ואין מברכים על תקנה דרבנן שיסודה מספק

אמר אבוי: **ודאי דדבריהם** [כגון נר חנוכה, שרבנן תיקונה לא מחמת ספק], **בעי ברכה**.
אבל ספק דבריהם [כגון דמאי, שתקנת הפרשתו אינה אלא מספק], **לא בעי ברכה**.

[שאלה, אם כן מדויע מברכים על יום טוב שני]: **שואלת הגمراה: והוא יום טוב שני דספק דבריהם הוא** [שהרי הוא תקנה מספק, שבני חוויל לא ידעו אם קידשו את החודש או לא], **ובعي ברכה** [שהרי עושים 'קידוש'], נמצא שمبرכים על תקנה שתיקונה מספק.

[תשובה, כדי שלא יזללו ביום טוב שני]: עונה הגمراה: **התם כי היכי דלא ליזלולי בה שם, לגבי יום טוב שני תיקנו שיברכו עליו, כדי שלא יזללו בו, ויאמרו שאיןו אלא תקנת ספק ואין צריך להיזהר בו.**

רכא: מברכים על תקנה דרבנן שיסודה בספק, ואין מברכים על דמאי שאין זה 'ספק' אלא חומרא בעולםא

רבא אמר: תקנה שתתקנה מחמת ספק צריך לברך עליה [ולכן מברכים על יום טוב שני, וכל שכן על נר חנוכה שהיא תקנת ודאי], אבל על דמאי אין מברכים שאין זה תקנת ספק, אלא חומרא בעולםא, דרוב עמי הארץ מעשראין חז.

♦ ♦ ♦

חצר שיש לה ב' פתחים צריכה ב' נרות

אמר רב הונא: harus shish la ha shani patachim [שיש לבית שני פתחים פותחים לחצר] צריכה שתי נרות, נר לכל פתח, משומש חדadia שהרואה יהא סבור שזה שני בתים של בני אדם, ויאמרו שבעל הבית אחד איןנו מקיימים מצות נר חנוכה.

[דין זה כשתני הפתחים משתי רוחות]

(ואמר) [רבא]: לא אמרן אלא משתי רוחות [שתני הפתחים בשתי צדדים, אחד בצדון ואחד במולו], אבל אם שתני הפתחים מרוח אחת לא צריך להדילק שתני נרות.

مبرרת הגמרא: מי טמא?

אלימא משומש חדadia שהעובר בפתח אחד ולא יראה בו נר, יחשוד שהדר בבית לא הדליק נרות,

חדadia דמאי [לחשד של מי חוששים?]

אלימא חדadia דעתמא [אם תאמר חשד של בני עיר אחרת העוברים שם בשוק], אפילו ברוח אחת נמי ליבעי [שבורין הן שהבית מחולק מתווכו והוא של שני אנשים שונים, וכשהם רואים בפתח אחד שאין נר, הם חושדים שהדר בבית זה לא הדליק נר]. **אי חדadia דבני מתא** [אם חשד של בני העיר], אפילו משתי רוחות נמי לא ליבעי, שהרי הם יודעים שהוא בית של אדם אחד, וכשהאין הצד נר, כיון שיש הצד השני, אינם חושדים.

مبرרת הגמרא: לעולם משומש חדadia דבני מתא [ואף שהם יודעים שבית זה של אדם אחד], זוימני דמחלפי בהאי ולא חלפי בהאי [מכל מקום יש לחושש שהם יעברו מצד אחד של הבית ולא יעברו מצד השני], ואמרי כי היכי דבהאי פיתחה לא אدلיק בהק פיתחה נמי לא אدلיק [והם יאמרו כמו שבפתח שבדצ' זה הוא לא הדליק, כך גם בפתח שבדצ' השני], ולכן בשתי צדדים צריך להדילק שתני נרות, אבל אם יש לו שתני פתחים מצד אחד, מספיק נר אחד, שהעובר מצד זה יראה שבפתח אחד יש נר, והוא יודע שבית זה הוא של אחד.

[המקור שחוששים לחשד]

ומנא תימרא דחייבין לחשד?

דתניתא, אמר רבבי שמעון: **בשביל ארבעה דברים אמרה תורה להניח פיאה בסוף שדהו**

[בגמר הקצירה, ולא שיקצה אותה קודם לכן באמצע הקצירה], מפני גול עניים, ומפני ביטול עניים, ומפני החشد, ומשום בל תכלה.

[טעם א']: מפני גול עניים, שלא יראה בעל הבית שעה פנויה [שאין עניים אצלו], ויאמר לקרובו עני, הרי זו פאה [מהר וטול כאן, עד שלא יבוא אחרים]. אבל עכשו שמנicha בגמר קציר השדה העניים רואין שהוא גומר ל��ור את השדה ובאיין]. [עמדו ב]

[טעם ב']: ומפני ביטול עניים, שלא יהו עניים יושבין ומשמרין עכשו מניה בעל הבית פאה, שהרי לא היו יודעים متى הוא משאיר פאה.

[טעם ג']: ומפני חشد, שלא יהיו עוברים ושבין אומרים, תבא מראה לאדם שלא הניח פאה בshedho, שהרי העוברים רואין בגמר קצירו שהוא מכלה את הכל, ולא ידעו שננתנה כבר.

[טעם ד']: ומשם בל תכלה [דכתיב 'לא תכלה' משמע בשעת כילוי, ולא באמצע הקצירה], שאלה על טעם ד': שאלת הגמara: **אטו כולחו לאו משום בל תכלה נינהו** [וכי כל הטעמים שאמרנו, אינם משום שנאמר 'בל תכלה', שהרי אין זה אלא ביאור מדוע דוקא בשעת כילוי?]

[ביاور טעם ד]: מבארת הגמara: אמר רבא: **מפני הרמאין** [מה שאמר 'משום בל תכלה', היינו מפני הרמאים שעוברים על 'לא תכלה' ואין משאים פאה, ואומרים כבר הנחונה].

נр שיש לה ב' פיות עולה לב' בני אדם

אמר רב יצחק בר רדיפה אמר רב הונא: **נр שיש לה שני פיות** [כגון כלי חרס מכוסה, ויש בו שתי נקבים בשתי צדדי כיסויו, ובכל נקב יש פתילה]. הרי זה עולה לשני בני אדם, [ומהדרין העושין נר לכל אחד ואחד, יכול להשתמש בזו בשתי נרות].

מילא קערה שמן והקיפה פתילות

אמר רבא: **מילא קערה שמן והקיפה פתילות**, אם כפה עליה kali, ויש נקב מיוחד לכל פתילה, הרי זה עולה לכמה בני אדם.

לא כפה עליה kali, **עשאה כמוין מדורה** [שהאש מתחברת לאמצעיתה, ואין דומה לנר], ואפילו לאחד נמי אינה עולה.

קדימות בnder ביתו, נר חנוכה, קידוש

[נר ביתו ונר חנוכה]: אמר רבא: **פשיטה לי**, אדם שלפניו שני חיובים: **נר ביתו** נר לבתו למצוות הדלקת נר לשבת, ונר חנוכה, והוא עני ואין לו כדי לקנות שמן לשתי נרות, נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו [שבני ביתו מצטרין לישב בחשך].

[נר ביתו וקידוש היום]: אם לפניו שני חיובים: **נר ביתו**, וקידוש היום, והוא עני ואין לו מעות לשניהם, **נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו**.

[נر חנוכה וקידוש היום]: **בעי רבא**, אם לפניו שני חיובים: **נר חנוכה** וקידוש היום, והוא

ענין ואין לו מעות לשניהם, מהו [מה קודם]. קידוש היום עדיף, דעתך. או דילמא נר חנוכה עדיף, משום פרטומי ניסא.

בתוך דאבעיא הדר פשוטה, נר חנוכה עדיף, משום פרטומי ניסא.

הrndil בנר, הזהיר במזוזה, בציצית, בקידוש

[נרא]: אמר רב הונא: הרגיל בנר, והוין ליה בנים תלמידי חכמים, דכתיב (משל ז) כי נר מצזה ותורה אורה, על ידי נר מצזה דשבת וחנוכה, בא אור של תורה.
[מזוזה] הזהיר במזוזה, זוכה לדירה נאה.

[ציצית]: הזהיר בציצית, זוכה לטלית נאה.

[קידוש]: הזהיר בקידוש היום, זוכה וממלא גרבוי (כדי) יין.

[שכרו של רבי אבון נגרא שהיה זהיר בהרבה נרות לשבת] רב הונא הוה רגיל דהוה חליף ותני [עובר ושונה, כלומר עובר תמייד] אפתחא דרבבי אבון נגרא [חרש עצים], חזא דהוה רגיל בשרגאי טובא [וראה שהוא רגיל להדליק הרבחה נרות], אמר: תרי גברי רברבי נפק מהכא [שני אנשים גדולים יצאו מפה], נפק מיניהם רב אידי בר אבון ורב חייא בר אבון.
[שכרו של חמיו של רב שיזבי שהיה זהיר בהרבה נרות]: רב חסדא הוה רגיל דהוה חליף ותני אפתחא דבי נשא דרב שיזבי [בפתח של חמיו של רב שיזבי], חזא דהוה רגיל בשרגאי טובא, אמר: גברא רבא נפק מהכא. נפק מיניהם רב שיזבי [שהתנו לבנו].

מעשה באשתו של רב יוסף שהיתה מאחרת להדליק

דביתהו דרב יוסף הות מאחרה ומדלקת לה [אשתו של רב יוסף הייתה מאחרת ומדלקה נר של שבת סמוך לחשכה].

אמר לה רב יוסף: תניא, לא ימש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה, [זהו פסוק מיותר לדרישה שכבר כתוב 'וה' הולך לפניהם יומם']. מלמד שעמוד ענן של יום משלים לעמוד האש, שהיה עמוד האש המAIR בלילה בא קודם שישקע עמוד הענן, נמצא שעמוד הענן היה משלים עמידתו עמידתו כשבועמוד האש האיר קודם, ועמוד האש משלים לעמוד הענן, שהיה עמוד הענן היה כבר, נמצא למדים שכח הוא הדרך להקדמים לבוא ולהAIR לפניו הזמן, וכן בהדלקת נרות שבת יש להקדמים ולהדליקם.

סבירה באשתו של רב יוסף לאקוומה [להקדמים את ההדלקה בעוד היום גדול], אמר לה והוא סבא: תניא [אני שונה], ובלבך שלא יקדים [دلלא מינכרא שהוא של שבת], ושלא יאחים.

שכרו של האוחב חכמים, מכבדם, או המפחד מהם

[האוחב]: אמר רבא: דרחים רבנן [מי שאוחב את התלמידי חכמים], והוא ליה בנין רבנן [יהיו לו בניים תלמידי חכמים, ואהבתו עליהם כאב על בן].
[המכח]: דמוקר רבן, והוא ליה חתנותא רבנן.

[המכח]: דדחל מרבען, הוא גופיה hei צורבא מרבען. ואי לאו בר ה כי הוא [שאינו רגיל לעסוק בתורה], משתמש מיליה צורבא מרבען.

שנינו במשנה: ולא בשמן שריפה וכו'.

مبرרת הגמרא: מי שמן שריפה?

מבארת הגמרא: אמר רבא: שמן של תרומה שנטמאה.

ואמאי קרו לה שמן שריפה?

הויאל ולשריפה עומד שאסור באכילה.

מדוע אין מדליקים בשמן של תרומה טמאה ביום טוב

مبرרת הגמרא: ובשבת מי טמא לא מדליקים בשמן זה?

כיאור א': כיוון שמצוה לבערו חוששים שנאי יטה

מבארת הגמרא: מותוך שמצוה עליו לבعرو [כדי שלא יבוא לאוכלו], גורה שנאי יטה [כדי שייתבער מהר].

[שאלה]: לפי טעם זה, מדוע גם ביום טוב אסוד, הדרי ביום טוב מותר להטוט]

אמר ליה אבי: אלא מעתה [לפי טעם זה], ביום טוב [שאין חשש הטיה, כי הרי ביום טהור להבעיר אש] לישתרי [שיהיה מותר, לשורף שמן תרומה שנטמא], **אלמה תנן** [ולמה שנינו], אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב.

[תשובה]: אסוד ביום טוב, כדי שלא יבוא להקל בזה בשבת]

עוננה הגמרא: גורה يوم טוב, אותו שבת.

כיאור ב': כיוון שאין שודפים קדרשים ביום טוב

רב הсадא אמר: לשנא יטה לא חיישיןן, אלא הכא [כאן, המשנה שאוסרת להדליק בשמן שריפה, מדברת] ביום טוב שחל להיות ערב שבת עסקיןן, ولكن לא מדליקים בשמן שריפה, **לפי שאין שורפין קדרשים ביום טוב.**

[שואלה הגמרא:] והוא מדקנני סיפא: אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב, מכלל [מקצת משמע] דרישא לאו ביום טוב עסקיןן?

עוננה הגמרא: אמר רב חנינא מסורא: מה טעם קאמר [הסייפה מבארת את הרישא, וכך

נאמר בה:] מה טעם אין מדליקין בשמן שריפה ביום טוב? לפי שאין سورפין קדשים ביום טוב [מהטעם המבואר בדף הבא].

ראייה לביור ב'

תניא כוותיה דרב חסדא, כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת, מדליקין בהן ביום טוב, חוץ משמן שריפה, לפי שאין سورפין קדשים ביום טוב.

שבת דף כד

יום שני ה ניסן תשע"ב

תניא כוותיה דרב חסדא, כל אלו שאמרו אין מدلיקין בהן בשבת, מدلיקין בהן ביום טוב, חזץ משמן שריפה, לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב [התבאר בדרך הקודם].

ספק: האם מזכירים חנוכה בברכת המזון

איבעיא להו, מהו להזכיר של חנוכה בברכת המזון, [ובתפלה פשיטה לנ' שמזכירים, שהרי להלל ולהודאה נקבעו].

[צדדי הספק]: כיון דמדרבען הוא, לא מזכירן לא חייבו להזכיר. או דילמא, משום פרטומי ניסא, מזכירן.

פשיטת הספק: אין חייבים להזכיר. ואם רוצה מזכיר ב'נודה לך'

אמר רבא אמר רב סחרורה אמר רב הונא: איןו מזכיר [אינו צריך להזכיר]. ואם בא להזכיר, מזכיר בהודאה.

מספרת הגמרא: רב הונא בר יהודה איקלע לבני רבא, סבר לאדכורי [חשב להזכיר של חנוכה] במבנה ירושלים.

אמרaho רב שתת: כתפלה. מה תפלה, מזכירים של חנוכה בהודאה [שאומרים 'על הניסים' במועדים, שהרי כל עניין החנוכה עיקריה להודאה נתקנה]. אף ברכבת המזון, אם מזכיר של חנוכה, מזכיר בהודאה [ברכת 'נודה לך'].

ספק: האם מזכירים ראש חודש בברכת המזון

איבעיא להו, מהו להזכיר ראש חודש בברכת המזון.

[צדדי הספק]: אם תימצ'י לומר, בחנוכה, דרבנן לא צריכה, אבל ראש חודש שהוא דאוריתא, צריכה להזכירו בברכת המזון. או דילמא, כיון שלא אסור בראש חודש בששיית מלאכה, לא מזכירן.

דעה א': מזכירים של ראש חודש

רב אמר: מזכיר.

דעה ב': אין מזכירים של ראש חדש

רבי חנינא אמר: אינו מזכיר.

הלכה דעתה א': שאין מזכירים

אמר רב זריקה: נקוט דבר בידך. דקאי רבי אוושעיה כוותיה,
דתני רבי אוושעיה: ימים שיש בהן קרבן מוסף, כגון ראש החדש, וחולו של מועד, ערבית

ושחרית ומנחה - מתפלל שמונה עשרה, ואומר מעין המאורע [יעלה ויבוא] בעבודה [בברכת רצח], לבקש רחמים על ישראל ועל ירושלים להשיב עבודה למקוםה, לעשות קרבנות היום, ואם לא אמר, מחוירן אותן. ואין בהן קדושה על הocus [שבימים אלו אין עושים קידוש], ויש בהן הזכרה בברכת המזון. [הרוי מפורש שבראש חדש מזכיר, כדעת רב שמצביר].

[המשך הברייתא]: ימים שאינו בהן קרבן מוסף, כגון שני וחמשי (ושני), תעניתות, ומעמדות, לפניו שהברייתא מבארת מה דין, מבררת הגمرا: שני וחמשי מא' עיבידתייהו [מהם עושים כן, כלומר מה שיוכותם לקבוצה זו, הלא אין הזכרה ביום שני וחמשי רגילים?] אלא מבארת הגمرا: המדובר הוא על שני וחמשי ושני של תעניתות [שהיו גוזרים תעניתות על הגשים שני וחמשי ושני], ומעמדות [כלומר לימי של מעמדות, שהיו 'אנשי מעמד' (אנשים מישראל שהיו שליחים של ישראל לעמד על הקרבן), והיו מתענים ארבעה ימים בשבוע, שני ושלישי ורביעי וחמשי)], וביום התענית: ערבית, ושחרית, ומנחה, מתפלל שמונה עשרה, ואומר מעין המאורע [עננו] בשומע תפלה, אף על פי שביל התענית הוא אוכל, מכל מקום אומר 'עננו' שהרי התחיל יום התענית]. ואם לא אמר, אין מחוירן אותן [שאינו מהתורה]. (ואין בהן קדושה על הocus) ואין בהן הזכרה בברכת המזון [אם אוכל בליל התענית, וכל שכן ביציאתו, שכבר עבר היום].

♦ ♦ ♦

ספק: האם מזכירים 'חנוכה' במוסף בשבת או בראש חודש בחנוכה

איבעיא لهו, מהו להזכיר של חנוכה [על הביטים] במוספין [בתפלת מוספין דשבת וראש חודש שבתוך ימי חנוכה].

(צדדי הספק): כיון דלית ביתה מוסף בדידיה [כיון שבchanוכה מצד עצמו אין בו מוסף], לא מזכריןן [אין מזכירים בו הזכרה של חנוכה].

או דילמא, يوم הוא שחייב באربع תפנות [כיון שמצד ראש חודש מתפללים מוסף, מזכירים בו של chanוכה, כאשר תפנות חובה של היום].

דעה א': מזכירים של chanוכה במוסף

רב הונא ורב יהודה אמרו תרוייהו: אין מזכיר.

דעה ב': אין מזכירים של chanוכה במוסף

רב נחמן ורבי יוחנן אמרו תרוייהו: מזכיר.

[ראיה שרב הוא הסבר שאינו מזכיר, ממה שרב אמר שאין מזכירים 'ראש חודש' בברכה לאחד קריית ההפטירה בשבת ראש חודש]

אמר אבי לרבי יוסף: הא דרב הונא ורב יהודה [שאמרו שאין מזכיר], דרב הוא [זו היא דעתו של רב]. דאמר רב גידל אמר רב: ראש חדש שחול להיות בשבת, המפטיר בנביא בשבת, אינו צריך להזכיר [בברכה שלאחר ההפטירה] של ראש חדש, שאלמלא שבת, אין

נבייא בראש חדש, [שהרי בראש חדש מצד עצמו אין בו הפטרה], וכן כאן כיון שחנוכה מצד עצמו אין בו מוסף, אין מזכירים בו הזכרה של חנוכה.

[דוחית הראה:]

הגמר דוחה את הראה: מי דמי, התם [שם, לגבי הברכה שלאחר הפטרה, אין מזכירים של ראש חדש, מפני ש]**נבייא בראש חדש, ליכא כלל** [שבראש חדש אין הפטרה כלל]. אבל **הכא** [כאן, לגבי תפילה נוספת], אפשר לומר שמדובר שמותרין של חנוכה במוסף, מפני **ש[אייה בערבית ושרהית ומנהה]**, [שבתפילות ערבית שהרית ומנהה בחנוכה מזכירים על הניסים, וכיון שבתפילות היום מזכירים של חנוכה, יום זה (שבת או ראש חדש) מהויב בד' תפילות, מזכירים בו 'על הניסים' גם בתפילה נוספת].

[ראיה אחרת מדרכי רב שאינו מזcid:]

אללא להא דמי, דאמר רב אחדבוי אמר רב מתנה אמר רב: יומ טוב שלל להיות בשבת, המפטיר בנבייא במנחה בשבת [שהיו רגילים ל��ורת בנבייא בשבתו במנחה עשרה פסוקים, (ובימי פרסיים גזו שמד שלא לעשות, וכיון שהפסיק ממנהג זה, הפסיקו)], אינו צריך להזכיר של יומ טוב בברכת הפטרה, שאילמלא שבת, אין נבייא במנחה ביום טוב [שבימים טוב במנחה אין הפטרה בנבייא, ואך על גב שיש בנבייא בשחרית ביום טוב, מכל מקום הויאל ומה שמפטירים במנחה אין זה משום יומ טוב אלא משום שבת, אין מזכירים בו של יומ טוב].

וכן לגבי מוסף בחנוכה, אף שמדוברים על הניסים בשחרית מנחה ומעריב, וכיון שמוסיף אין מתפללים מחמת חנוכה, אין מזכירים בו 'על הניסים', [עמדו ב]

הלהקה כedula ב', שמדובר של חנוכה כמוסיף

מכריעעה הגמרא: ולית הילכתא כלל הני שמעתתא [אין ההלכה כלל השמועות הנ"ל שהזכירנו שסוברים שאיןו מזcid (רב הונא ורב יהודה ורב גידל ורב אחדבוי)], אלא ההלכה היא שמדובר של חנוכה גם בתפילה נוספת, שכתפלה אחת כך התפילה השנייה בכל תפילות היום,

כי הא דאמר רב כי הושע בן לוי: יומ הכהורים שלל להיות בשבת, המתפלל נעילה צריך להזכיר של שבת [לומר ותנן לנו את יומ המנוח ואת יומ הכהורים זהה וחוטם מקדש השבת ויום הכהורים], מפני **שיום הוא שנחביב באربعת תפנות** [בימים כפור ביום חמיבים בד' תפילות, שהרית מוסף מנחה ונעילה, וכך גם בנעילה מזכירים של שבת, ואך שבשבת מצד עצמו אין בו תפילת נעילה].

ולפי זה כן הוא גם בחנוכה, שבתפילת מוסף מזכירים 'על הניסים' כיון שהוא יומ שנחביב בד' תפילות.

[שאלה: סתייה בהכרעת ההלכה]

שואלת הגמרא: **קשה הילכתא אהילכתא, אמרת הילכתא רב כי הושע בן לוי** [שמבוואר בדבריו שמדוברים של חנוכה במוסף בחנוכה, ואך שבחנוכה מצד עצמה אין מוסף. וכן מזכירים של שבת בנעילה כשל יומ כפור בשבת, ואך שבשבת מצד עצמו אין נעילה].

ומצד שני במקום אחר מוכרע להיפך, שהרי: וכיימא לנו הילכתא כרבא, דאמור רבא יומם טוב של ליהות בשבת, שליח ציבור היורד לפני התיבה ערבית [המתפלל ברכת מעין שבע], אינו צריך להזכיר של יומם טוב בברכת מעין שבע, שאילמלא שבת, אין שליח ציבור היורד ערבית ביום טוב [שכיוון שביהם טוב מצד עצמו אין תפילה מעין שבע, لكن גם ביום טוב של ליהות בשבת אין מזכירים מעין שבע].

הרי זו סתירה בהכרעת ההלכה.

[תשובות: מה שאין מזכירים של יומם טוב במעין שבע כשל ליום טוב בשבת, מפני שגם בשבת עצמה מעיקר הדין לא היו צריכים לומר ברכת מעין שבע]

מברארת הגמרא: כי השתא, התם [שם, לגבי ברכת מעין שבע, אין מזכירים בה של יומם טוב, מפני ש[בדין הוא צבירו בשבת נמי לא צריך לומר ברכת מעין שבע, ורבנן הוא דתקוני משום סכנה [שלא היו בתי כניסה שלחן בישוב, וחשו שהמאחרים ישחו לאחר תפילה הציבור, ויסתכו במזיקים, וכך תיקנו לומר מעין שבע כדי להאריך את התפילה, וכך המאחרים לא ישרו בלבד (ובבליות החול לא היה חשש זה, שלא היו באים לבית הכנסת, שהיו עוסקין במלاكتן, ובגמר מלاكتן היו מתפללים ערבית בבית)], וכיון שמעיקר הדין גם בשבת לא היו צריכים לומר מעין שבע, لكن לא הצורך להזכיר בה מעניין יומם טוב, אבל הכא [כאן, לגבי מוסף, מזכירים בה של חנוכה] מפני שיטם הוא שנתחייב באربع תפנות, וכיון שתפילה נוספת בו הוא חובה מעיקר הדין, אף שאינו מחמת חנוכה, כיון שהוא תפילה חובה לאותו יומם, מזכירים בו של חנוכה.

♦ ♦ ♦

שנינו במסנה ולא באליה כי' ולא בחלב. נחום המדי אומר: מדליקין בחלב מבושל. וחכמים אומרים: אחד מבושל ואחד שאינו מבושל אין מדליקין בו.

مبرרת הגמרא: חכמים שאומרים שבין מבושל ובין שאינו מבושל אין מדליקין בו, היינו תנא **קמא** שאמר 'ולא בחלב', שימוש שבין מבושל ובין שאינו מבושל, אין מדליקין.

מברארת הגמרא: **איכא ביןינו** דרב ברונא אמר רב [שאמר שמותר להדליק בחלב עם מערבים בו שמן כל שהוא]. **ולא מסימימי**, אין ניכר מי אסור מי מתיר.

♦ ♦ ♦

משנה

הדלקת נרות שבת בשמן תרומה טמאה

אין מדליקין בשמן שריפה [שמן של תרומה טמאה] ביום טוב.

באיזה שמן מדליקים נרות שבת

[דעה א':] **רבי ישמעאל אומר: אין מדליקין בעטרן** [פסולת הזפת], מפני כבוד השבת, שריכחו רע.

[דעה ב'] וחכמים מתירין בכל השמנים, בשמן שומשמין, בשמן אגוזים, בשמן צננות, בשמן דגים [מקרבי דגים שני מוחו], בשמן פקעות [דלעת מדברי], בעטרן, ובנפט [מין שמן שריחו רע].

[דעה ג'] רבי טרפון אומר: אין מדליקין אלא בשמן זית בלבד.

גמר

הטעם שאין מדליקים בשמן שריפה

مبرרת הגمراה: מי טעמא אין מדליקין בשמן שריפה?

סבירה הגمراה: לפי שאין שורפין קדשים ביום טוב.

המקור שאין שורפין קדשים ביום טוב

مبرרת הגمراה: מהני ملي שאין שורפין קדשים ביום טוב, [שהרי היה אפשר לומר שיבא עשה של 'באש תשרופו' וידחה את 'לא תעשה כל מלאכה']?

[מקור א'] מבארת הגمراה: אמר חזקה ונן תנא דבר חזקה: אמר קרא 'ולא תותירו ממנה עד בקר, והנותר ממנה עד בקר', שאין תלמוד לומר 'עד בקר' שהרי כבר נאמר בתחילת הפסוק 'עד בקר', מה תלמוד לומר 'עד בקר' [ומදוע הפסוק חוזר ואומר פעמיinus 'עד בקר']?

בא הכתוב ליתן לו [לනוטר] בקר שני [שהוא חולו של מועד] לשירiptו, שכן אומר הפסוק: והנותר ממנה לבקר ראשון [של יום טוב], עד בקר שני [בבוקר של חול המועד] תשרפוהו, ומכאן לומדים שאין שורפין את הקדשים בבוקר ראשון שהוא יום טוב, אלא המתינו לבוקר שני שהוא חולו של מועד.

[מקור ב'] אבי אמר: אמר קרא 'עלת שבת בשבתו', ולא עלת חול בשבת [כגון אברי תמיד של ערב יום טוב שלא הוקטרו מבעוד יום, אין מעליין אותן משחשכה], ולא עלת חול ביום טוב, וכל שכן קדשים פסולים לא שרפינן בשבת וביום טוב.

[מקור ג'] רבא אמר: אמר קרא 'הוא לבדו יעשה לכט', [שתיות 'הוא לבדו' מיתרים לדרשה], ולומדים ממה שנאמר בפסוק 'הוא' [שלצורך האוכל עצמו הותרה עשית מלאכה ביום טוב] ולא [לצורך] מכשוריין [מכשוריין האוכל, כגון לעשות שפוד וסקין ותנור וכיריים, שלצורךם לא הותרה עשית מלאכה ביום טוב].

וממה שנאמר 'לבדו', דורשים: ולא מילה שלא בזמנה [שaina דוחה שבת ויום טוב], דأتיא بكل וחומר [שלולי המיעוט הייתה דוחה יומי טוב, וזה המקור לשירipt קדשים טמאים תדחה שבת (כਮבוואר הקל וחומר להלן קלב:)].

ומכך נלמד, שכשם שמילה שלא בזמןה אינה דוחה יומי טוב, כך כל מצוה שאין זמן קבוע ויכול לעשותה לאחר מכן דוחה יומי טוב, וזה המקור לשירipt קדשים טמאים שאינם דוחים יומי טוב, כי הרי אין זמן קבוע ויכול לשורפם לאחרת יומי טוב].

[מקור ד'] רבashi אמר: נאמר בפסוק על יומי טוב (שבת) שבתו, שהוא 'מצות עשה'

לשבות ביום טוב, וביום טוב יש גם 'מצוות לא תעשה' לא לעשות בו מלאכה, ואין המצוות עשה לשروف קדשים פסולים דוחה את יום טוב שהוא לא תעשה ועשה. וכיון שאסור לשروف קדשים טמאים ביום טוב, אסרו גם להדליק נר בשמן של תרומה טמאה, אף שהדלקת נר ביום טוב מלאכה המותרת היא, מ"מ כיון שריפת שאר קדשים פסולים אסורה, אסרו גם הדלקת נר בתרומה טמאה שהיא בכלל שריפת קדשים.

שבת דף כה**יום שלישי וניסן תש"פ**

עשה והוא ליה יום טוב עשה ולא תעשה, ואין עשה רוחה את לא תעשה ועשה [התברא בדף הקודם].

בידור: מודיע מותר ליהנות מתרומה טמאה בשעת שריפתה

מבארת הגמרא, מהמובואר במשנה שאין מדליקים בנר של תרומה טמאה ביום טוב, משמע שביום טוב הוא אסור, הא בחול שפיר דמי [אבל ביום חול מותר להדליק בשלטן של תרומה טמאה, שਮותר ליהנות מתרומה טמאה] מבירת הגמרא: **מאי טמא** [מהו הטעם שਮותר ליהנות מתרומה טמאה, והרי היא טעונה שריפה?]

בידור: התורה אמרה שמוثر ליהנות ממנה בשעת שריפתה

מבארת הגמרא: אמר רב: **כשם שמצוה לשורף הקדשים שנטמאו, כך מצוה לשורף את התרומה שנטמאת**, שתרומה דומה לקודש, ועוד משום חשש תקללה, שלא יוכל את התרומה הטמאה, שהיא אסורה באכילה, ואמרה תורה, בשעת **ביוערה** [कשהתה שורף תרומה טמאה], **תיהני ממנה**.

בידור: היכן אמרה תורה שמוثر ליהנות מתרומה טמאה בשעת שריפתה

מבירת הגמרא: היכן אמרה תורה שמוثر ליהנות מתרומה בשעת שריפתה?

מקור א': כתוב על תרומה טמאה 'לך' שלך תהא

מבארת הגמרא: מדבר נחמן, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: אמר קרא 'ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי', תרומותיו הוא לשון רביהם, בשתי תרומות הכתוב מדבר, אחת תרומה תורה ואחת תרומה טמאה, ואמר רחמנא [והפסוק אומר על שתי תרומות אלו: 'ואני הנה נתתי לך'] ומשמע ממה שנאמר לך' שהתרומה 'שלך תהא, להטיקה תחת תשילך'.

מקור ב': כתוב 'ממנו', מעשר אسود, מתרומה מותך

ואיבעית אימא, מדרבי אבוחו, דאמר רבבי אבוחו אמר רבבי יוחנן: נאמר בעשר שני ילא בערתי ממנו בטמא' [בין שאני טמא בין שעשר טמא], ומדליקים 'ממנו' [מההמעשר] אי אתה מבעריך [וננהה ממנו כשהוא טמא], אבל אתה מבעריך שמן של תרומה שנטמאת וננהה ממנו בשעה שאתה מבعرو.

[שאלה, נאמר שהלימוד הוא שמוثر ליהנות מקודש טמא, ולא מתרומה טמאה]

שואלת הגמרא: **ואימא** [ונאמר ונדייק כך מהפסוק:] 'ממנו' [המעשר] **אי אתה מבעריך, אבל אתה מבעריך שמן של קדש שנטמא**, ומודיע אתה לומד דיקוז זה להתריר הנאה מתרומה טמאה בשעת שריפתה, אולי הפסוק מלמד על היתר הנאה מקודש טמא בשעת שריפתו.

[תשובה, מקודש טמא אסור ליהנות מק"ו מעשר]

עונה הגمرا: לאו קל וחומר הוא [וכי אין זה קל וחומר לאstor הנאה מקודש טמא בשעת שריפתו], שהרי, מה מעשר הקל, אמרה תורה 'לא בערתי ממנה בטמא', שאסור ליהנות ממנה בשעת שריפתו, קדש חמור, לא כל שכן שאסור ליהנות ממנה בשעת שריפתו? וממילא אי אפשר לומר שדיוק הפטוק מלמדינו על היתר הנאה מקודש טמא בשעת שריפתו.

[שאלה, אם כן נלמד גם לאstor בתמורה בק"ו מעשר]: שואלת הגمرا: אי הכל [שלומדים מכל וחומר לאstor ליהנות מקודש טמא בשעת שריפתו], אם כן תרומה נמי לימה קל וחומר הוא [שאם אסור ליהנות מעשר הקל, אסור גם ליהנות מתרומה שהיא יותר חמורה מעשר?]?

[תשובה: כתוב 'ממננו', ודורשים שמעשר אסור, מתרומה מותר]: עונה הגمرا: **הא כתיב** [הרי כתוב] 'ממננו', ודייקים מכך להתיר ליהנות מתרומה טמאה בשעת שריפתה.

[שאלה, מדוע לומדים מהם שנאמר 'ממננו', להתיר ליהנות מתרומה טמאה, ואין לומדים מכך להתיר ליהנות מקדשים טמאים:]

שואלת הגمرا: ומה רأית ללימוד מה שנאמר 'ממננו' להתיר ליהנות מתרומה טמאה בשעת שריפתה, ואין לך לומד מה שנאמר 'ממננו' להתיר ליהנות מקדשים טמאים בשעת שריפתם.

[תשובה, קודש חמור, ולכן מסתבר לאסוד ליהנות ממנה בטומאה]

עונה הגمرا: מסתברא קודש לא מעיטינא [לא מעיטעים מהם שנאמר 'ממננו' להתיר ליהנות מקודש טמא בשעת שריפתו]. שכן [בקודש יש שש חומרות, וכיון שקודש הוא חמור יש להחמיר בו כמו במעשר, וסימן החומרות שיש בקדש הם ראשית תיבות: פנ'ק (פייגול נותר קרבן) עב"ס (מעילה כרת אסור לאונן)].

חומרא א) שהרי בקדש חייבין עליו משום פייגול [שחת על מנת לאכול חזץ לזמנו ואכל אפילו בזמןו, חייב עליו כרת].

חומרא ב) ומשם נותר [אכל מהקרבן חזץ לזמןו ממש, ולא חשב מתחלה לאוכלן חזץ לזמןו, חייב כרת].

חומרא ג) וקדושים קרוויים קרבן.

חומרא ד) ויש בהם אופנים שיש בהם מעילה, ובתרומה אין כלל מעילה].

חומרא ה) וכרת [האכל קדשים בטומאת הגוף, חייב כרת (שהולך ערירוי). לעומת זאת אכילת תרומה טמאה אינה בכרת אלא בידי שמיים, שמייו נקצרים].
חומרא ו) אסור לאונן. אבל תרומה מותרת לאונן.

[שאלה: והרי גם תרומה חמורה, יש לאסוד ליהנות ממנה בטומאה]

שואלת הגمرا: אדרבה, תרומה לא מעיטינא [מסתבר לומר שאסור ליהנות מתרומה טמאה בשעת שריפתה, ולא מעיטעים אותה מה שנאמר 'ממננו'] שכן [בתרומה יש

ARBVA חומרות, וכיון שתרומה היא חמורה, יש להחמיר בה כמו במעשר, והחותמות הם ראשית תיבות מחרפ"ז (שהוא טימן לחומרות שיש בתרומה), כדלהלן:

חומרא א) מיתה [זר האוכל תרומה, או כהן טמא שאוכלה, חייב מיתה בידי שמים].

חומרא ב) זר האוכלה בשוגג חייב להוסיף עוד חמוש, אבל קדש משעה שיש בו היתר לכחניים שוב אין חמוש בשוגגת אכילתו. [עומד ב]

חומרא ג) ואין לה פדיון [להוציאה לחולין, אבל קדש, יש אופנים שאפשר לפודתם, כגון בהמה שהוממה לפני שחיטה].

חומרא ד) ואסורה לזרים לעולם, אבל קדש, יש קדש שਮותר לזרים, כגון קדשים קלים לאחר זריקת דם.

[תשוכה א': מסתבר להחמיר בקדש יותר מבמעשר, שיש בקדש יותר חומרות מבמעשר]

עונה הגמרא: הנך נפישן [מסתבר להחמיר בקדש יותר מבמעשר, שיש בקדש יותר חומרות מבמעשר].

[תשוכה ב': מסתבר להחמיר בקדש יותר מבמעשר, שקדש חמור בכך שהוא אכלו בטומאה חייב כרת]

ואיבעית אימא, קדש חמור, שכן ענוש כרת [וכרת יותר חמור ממיתה בידי שמים, שיש בה שתי חומרות, ימיו בכתרין, והולך עיררי].

מקוד ג' שמוثر ליהנות מתרומה טמאה

רב נחמן בר יצחק אמר: אמר קרא 'תנת לו' דבר הרاوي לו לאכול. כלומר, צריך להפריש מטהhor על טהור שהתרומה תהיה ראויה לאכילה. ולא מטמא על הטהור, שתרומה טמאה אינה ראויה לאכילה אלא היא רק ראויה לאورو [ל הסק], מכל דבת אורו הוא [ומילמוד זה מבואר שתרומה טמאה ראויה להטיקה שמוثر ליהנות ממנה בשעת שריפתה, וכך הוצרכו ללמד שאעפ"כ אין מפרישים תרומה טמאה על הטהור].

שנינו במשנה רבי ישמעאל אומר כי אין מדליקין בעטרן.

הטעם שאין מדליקין בעטרן

מאי טעם?

אמר רבא: מתוק שריחו רע, גורה שמא יניחנה ויצא.

אמר ליה אביי: ויצא [מאי איכפת לך].

אמר ליה רבא: אני אומר הדלקת נר בשבת חובה [כבוד שבת הוא, שאין טועדה חשובה אלא במקום אור כגון יממא], ולכן אין מדליקים בעטרן שלא יצא, ויאכל במקום שאין נר.

הדלקת נר, חובה, רחיצה, רשות

דאמר רב נחמן בר רב זבדא: ואמרי לה, אמר רב נחמן בר רבא אמר רב: הדלקת נר בשבת חובה.
רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית, רשות.

דעיה החולקת: רחיצה, מצוה

ועל כך אמר רבא: ואני אומר מצוה.

מאי מצוה?

דאמר רב יהודה אמר רב: כך היה מנהגו של רבי יהודה בר אלעאי, ערב שבת מבאים לו עירבה מלאה חמין, ורוחץ פניו ידיים ורגליים, ומטעטף, ויושב בסדיןין המצויצין [סדיןין של פשtan, ובהן ציצית של תכלת מצמר, שהותר כלאים לציצית], ודומה למלאך ה' צבאות,
והיו תלמידיו מהבין ממננו לנפי כסותן [שהיו להם סדיןין שאינן מצויצין].
אמר להן: בני, לא כך שניתתי לכם, טדין של פשtan בציצית, בית שמאי פוטרין [שכיוון שבסתם חוטי הציצית הם מצמר, בגין של פשtan אין מטלילים בו ציצית]. ובית הלל מהיבין [שהם דורשים מסמכיות הכתוב פרשת ציצית לפרשת שעטנו, שבציצית אין איסור שעטנו]. והלכה כדבריו בית הלל.

ואינחו סברי, [תלמידיו] שהיו אוטרין, סברו שאף שהלכה כבית הלל, ובגדי פשtan חייבין בציצית מדאוריתא, מ"מ אין מטלילים ציצית בגדי פשtan, גירה משום כסות לילה, שמא יהא לו כסות שמיוחדת לילות, שהוא פטורה מציצית (כסות לילה לא חייב בציצית), ויטיל בה ציצית, ונמצא לובש כלאים שלא במקום מצוה.

ביאור הפסוק 'ותזונה משלום נפשי' 'נשיתי טוביה'

לאחר החורבן קובן ירמייהו הנביא ואמר: 'ותזונה משלום נפשי נשיתי טוביה'

מאי 'ותזונה משלום נפשי'?

אמר רבי אבהו: זו הדלקת נר בשבת [שלא היה לו ממה להדלקה, ובמקום שאין נר אין שלום, שהולך ונכשל והולך באפילה].
'נשיתי טוביה',

[ביאור א':] אמר רבי ירמיה: זו בית המרחץ.

[ביאור ב':] (אמר רבי יוחנן) [רבי יוחנן אמר]: זו רחיצת ידים ורגלים בחמין.

[ביאור ג':] רבי יצחק נפחא אמר: זו מטה נאה, וכליים נאים שעליה.

[ביאור ד':] רבי אבא אמר: זו מטה מוצעת, ואשה מקושתת לתלמידי חכמים.

איזה הוא עשיר

תנו רבנן, איך עשיר [נפקא מיניה למטרח להדורו אמילתא]?
 [דעה א':] כל שיש לו נחת רוח בעשרו [שם בחלקו, אם מעט אם רב], דברי רב מאיר.
 סימן מ"ט ק"ס [מאיר טרפון עקיבא יוסי].
 [דעה ב':] רב טרפון אומר: כל שיש לו מאה כרמים, ומאה שדות, ומאה עבדים שעובדים
 בהן בשדות, עבודה הצריכה להם.
 [דעה ג':] רב עקיבא אומר: כל שיש לו אשה נאה במעשים.
 [דעה ד']: רב יוסי אומר: כל שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו.

אין מדליקין בצריך

תניא, רב שמעון בן אלעזר אומר: אין מדליקין בצריך.
 מי טעמא?
 אמר רבה: מtopic שריחו נודף, גורה שמא יסתפק ממנו, ויתחייב משום מכבה.
 אמר ליה אביו:

שבת דף כו

יום רביעי ז' ניסן תש"פ

רבה אמר שאין מדליקין בצרி מפני שריחו נודף ושמא יסתפק ממנו, שאל אותו אביו:
לימה מר מפני שהוא עף [ונדרך בכוטלי הבית ומדליק את הבית].

מבארת הגמרא: חדא ועוד קאמר. חדא, מפני שהוא עף.
 ועוד, גזירה שמא יסתפק ממנו.

[מעשה בעניין הדלקה בשמן אפרסמוני]: **היה חמאתה** [מעשה בחמות] דהות סニアה לה כלתה [ששנאה את כלתה], אמרה לה החמות: **זיל איקשיט** במשחא דאפרסמאן [לכי התקשתי בשמן אפרסמוני], **אולא איקשיט** [הלכה הכללה והתקשתה בשמן אפרסמוני], כי אתה [כאשר באה הכללה], אמרה לה החמותה, **זיל איטלי שרגא** [לכי הדליקי את הנר] **אולא אטלא שרגא** [הלכה הכללה והדלקה את הנר], וכשהיתה עוסקה אינפק בה נורא ואכלתה עף על הכללה מה האש והיא נשרפה].

[דרישה בפסקוק, על אפרסמוני:]

'ומדلت הארץ השair נבוזראנן רב טבחים לכורמים וליגבים', שנבוזראנן השair ולא הגלה לבבל 'מדלת הארץ' [معنى הארץ] שהיה כורמים ויגבים.
 'קורמים', [לשון מאספרים], תנין רב יוסף: **אלו מלקטין אפרסמוני מעין גדי ועד רמתא** [שם מקום], שהשארם כדי שילקתו אפרסמוניים.
 'יגבים', [לשון יקבים], שעוצרין ופוצעין את החלזון להוציאו דמו], **אלו צידי חלזון** מטולמות של צור [מעלה הר, וקצרה המטילה וגובהה] ועד חיפה, שהשארם כדי שילקתו חלזונות לצבע ללבושי המלך.

אין מדליקין בטבל טמא ובנפטר טמא

תנו רבנן, אין מדליקין בטבל טמא בחול וכל שכן בטהור, ואין צריך לומר בשבת. כיוצא בו אין מדליקין בנפטר לבן בחול, ואין צריך לומר בשבת.
 [הטעם שאין מדליקים בנפטר]: **בשלמא נפטר לבן מפני שהוא עף,**

אבל בטבל טמא Mai טעמא?

[המקור שאין מדליקים בטבל טמא]: אמר קרא 'ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי', בשתי תרומות הכתוב בדבר, אחת תרומה תורה, ואחת תרומה טמאה, מה תרומה תורה שהיא לאכילה אין לך בה אלא משעת הרמה ואיילך, ומকמי הכי אסירה, שהרי בטבל במיתה לאוכללה, אף תרומה טמאה אין לך בה אלא משעת הרמה ואיילך, ואף על פי שאין אתה אוכלה אלא מסיקה אסור להסיקו בטבלו.

דעות התנאים באיזה שמן מدلיקים נרות שבת

[דעה א':] גופה ורבי שמעון בן אלעזר אומר: אין מدلיקין בצרי, וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: צרי אינו בא כן הפרי, אלא שרי מעשי הקטר, והוא ליה כזוף שהוא יוצא מהעץ ולא מהפרי ואינו נמשך אחרי הפtilה.

[דעה ב':] רבי ישמעאל אומר: כל היוצא מן העץ אין מدلיקין בו.

[דעה ג':] רק ביווצה מהפרי: רבי ישמעאל בן ברוקה אומר: אין מدلיקין אלא ביווצה מן הפרי, אבל אין מدلיקים בשמן דגימות ובעטרן וצרי.

[דעה ד':] רק בשמן זית] רבי טרפון אומר: אין מدلיקין אלא בשמן זית בלבד.

[דעה ה':] כמבואר במשנה: עמד רבי יוחנן בן נהרי על רגליו ואמר: מה יעשו אנשיavel
שאין להם אלא שמן שומשミニ,

ומה יעשו אנשי מדי שאין להם אלא שמן אגוזים,

ומה יעשו אנשי אלכסנדריא שאין להם אלא שמן צננותו,

ומה יעשו אנשי קפוטקיה שאין להם לא כך ולא כך אלא נפט,

אלא אין לך אלא מה שאמרו חכמים אין מدلיקין [וכן בחלב אין מدلיקים, כמבואר במשנה], ומدلיקין בשמן דגימות [ואף שדרומה לחלב ואני יוצא מפרי], ובעטרן [ואף על גב דמצופת קאתין].

[דעה ו':] רבי שמעון שזרי אומר: מدلיקין בשמן פקוות ובנפט.

[דעה ז':] סומכוס אומר: כל היוצא מן הבשר [כגון חלב] אין מدلיקין, בו אלא בשמן דגימות. מבררת הגמרא: סומכוס הינו תנא קמא [ר' יוחנן בן נהרי, שאין מدلיקין בחלב [כמבואר במשנה], ומدلיקין בשמן דגימות].

מבררת הגמרא: **איכא ביןיהו דרב ברונא אמר רב** [דעה אחת סוברת שאפשר להדליק בחלב מהותך אם נתנו לתוכו מעט שמן כשר (כרב ברונא), אבל שמן דגימות אפילו בלי תערובת מותר (דלא כרב ברונא). וдумה אחת סוברת שהשמן דגימות מدلיקין ורק אם מעורב בשמן כשר (כרב ברונא), אבל בחלב אין מدلיקים כלל אפילו אם עירבו בו שמן (דלא כרב ברונא)], **ולא מסיימי** [אין ניכר מי אסורומי מתיר].

♦ ♦ ♦

**בגדי [מדובר היוצא מהעץ] בגודל ג' אצבעות אינו מקבל שום טומאה. חוץ מכגד העשו מפשtan
שמקבל טומאות נגניות**

תניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל הבדים העשויים מדובר היוצא מן העץ [כגון מצמר גפן], אין בו משום שלש על שלש [איןם מקבלים טומאה, אף אם הבד בגודל ג' אצבעות על ג' אצבעות, לא טומאת מטה או שרצים (אם מטה או שרצים נגע בו, אינו בטמא) ולא טומאת נגעים (אם יש בו נגע אינו בטמא)], **ומסכךין בו** [כיוון שדברים אלו אינם מקבלים טומאה, הרי הם ראויים לשכך בהם סוכה],

חו"ץ מפשטן [שבד בגודל ג' אצבעות על ג' אצבעות העשויה מפשטן מקבל 'טומאת נגעים', כמפורט בתורה שבגד מצמר או פשתים שיש בו נגע הרי הוא נתמא. אבל טומאות אחרות (מתמת או משרצים) אינו מקבל].

אכ"י: דין זה נאמר בבגדים העשויים גם מוחמורים אחרים, שכל שאינם מצמר או מפשטים, ואפילו אם הם ג' טפחים, אינם מקבלים שום טומאה [בדעת תנא דבי ישמעאל]

אמר אבוי: [נழוד ב] רבי שמעון בן אלעזר, ותנא דבי רבי ישמעאל אמרו דבר אחד [שכל בגד שאינו עשויה מצמר או מפשטן אינו מקבל טומאה].

רבי שמעון בן אלעזר הא דאמון [שאמר שיויצא מהעץ אינו מקבל טומאה, וכן הוא סובר בכל הבגדים שאינם של צמר ופשטים שאינם מקבלים טומאה (אליא כיוון שלגביה סוכה אין מסככין אלא בדבר שגדלו מן הארץ, لكن הוא דבר על יוצאה מן העץ). ואף אם הם בגודל ג' טפחים על ג' טפחים, כל שאינם מצמר או פשתן - אינם מקבלים שום טומאה. ומוקור דבריו מבואר להלן בדברי תנא דבי רבי ישמעאל, (שבלא מוקור זה, מהיינן הוא מקורו לשאר בגדים שאינם מקבלים טומאה)].

תנא דבי רבי ישמעאל מי היא?

דתני דבי ישמעאל: הויאל ונאמרו בגדים בתורה סתם [כגון בטומאת שרצים שכחוב ש'בגד' נתמא, ובטומאת מת כתוב 'וכל בגד' שהוא נתמא], ופרט לך הכתוב באחד מהן צמר ופשטים [שבטומאת נגעים כתוב 'בבגד צמר או בבגד פשתים'], לומדים מכך: מה להלן [בטומאת נגעים] 'בגד' היינו צמר ופשטים, אף כל [מקום שהוזכר 'בגד' בפסק היניינן] צמר ופשטים. נמצא, שבגד שאינו מצמר או מפשטיים בשם שאינו מקבל טומאת נגעים, כך אינו מקבל טומאת שרצים או טומאת מת, שהיא שאמרה תורה ש'בגד' מקבל טומאה, הינו רק אם הוא מצמר או פשתים.

רba: לדעת רבי שמעון בן אלעזר בגדים שהם בגודל ג' טפחים על ג' טפחים מקבלים טומאה [טומאת מת או טומאת שרעים] אף אם אינם מצמר או מפשטיים. [ואינו סובר כתנא דבי ישמעאל, שלשיותו בגדים אלו אינם מקבלים טומאה כלל]

רba אמר: שלשה טפחים על שלשה טפחים בשאר בגדים [שאין מצמר או פשתים] איך ביןיהם יש ביניהם, בין רבי שמעון בן אלעזר, לבין תנא דבי רבי ישמעאל.

דרבי שמעון בן אלעזר אית ליה [יש לו, לבגד כזה טומאה. שהוא אמר שאין בגדים אלו משומש שלוש (אצבעות) על שלש (אצבעות), והינו מפני שבגד בגודל כזה אינו ראוי לשימוש לעשיריים, שرك העני משתמש בכך בגודל כזה לעשות בו טלאי לבגדו, لكن אינו חשוב לקבל טומאה [אם אינו מצמר או פשתים]. אבל אם הבגדים הם בגודל שלשה טפחים על שלשה טפחים, שבגד בגודל כזה ראוי לשימוש גם לעשיריים, [אף אם אינו מצמר או פשתים] הרי הוא מקבל טומאה].

لتנא דבי רבי ישמעאל לית ליה [אין לו, לבגד כזה טומאה. שהוא אמר שלומדים שככל

בגד האמור בתורה הוא רק צמר ופשטים, ולכן אם איןנו מוחומרים אלו, גם אם הוא בגודל ג' על ג' טפחים אינו מקבל טומאה].

המקור שבגד שהוא בגודל ג' על ג' אצבעות מצמוד או פשתים מקבל טומאת נגעים

مبرרתת הגמרא: **דכלי עולם** [בין לאביי ובין לרבא] מיתה שלש על שלש בצמר ופשטים מיטמא **בגעים** [שהרי כך מפורש בדברי רבי שמואן בן אלעזר שכל היוצא מהעץ אין בו משום שלש על שלש חוץ מפשתן], **מנלן** [מהו המקור לכך?]

דתניתא, נאמר בתורה לעניין טומאת נגעים 'בגד', אין לי אלא בגין גודל שלם שמקבל טומאת נגעים, بد שהוא בגודל שלש אצבעות **על שלש אצבעות** מניין שמקבל טומאת נגעים?

תלמוד לומר 'והבגד' [במה שנאמר 'והבגד' ולא נאמר 'בגד' אנו למדים, שבד שיש בו ג' על ג' אצבעות, מקבל טומאת נגעים]

[שאלת:] נאמר שהפסיק מלמד על בגין מצמוד או פשתים שהוא בגודל ג' על ג' טפחים מקבל טומאה ולא ג' על ג' אצבעות]

שואלהת הגמרא: **ואימא** [ונאמר] שמה כתוב 'והבגד' לא בא לרבות בגין בגודל ג' על ג' אצבעות, אלא בא לרבות בגין שהוא בגודל שלשה טפחים על שלשה טפחים, שמקבל טומאת נגעים?

[תשובה:] בגין שהוא בגודל ג' על ג' טפחים אין צורך למוד שהוא מקבל טומאת נגעים, תלמידים זאת מיק"ז]

עונה הגמרא: **לאו קל וחומר** הוא [וכי אין זה קל וחומר שבגד שהוא ג' על ג' טפחים מקבל טומאת נגעים], **השתא** [נתבונן כעת] **שתי וערב** [חווטי שתי וערב שעדיין לא ארגו מהם בגין] **מייטמא** [מקבלים טומאת נגעים, כמפורט בתורה], אם כן בגין שהוא בגודל שלשה טפחים על שלשה טפחים מיבעיתא [וכי צריך לומר שהוא מקבל טומאה].

[שאלת:] אם כן גם בגין שהוא בגודל ג' על ג' אצבעות נלמד מיק"ז שהוא מקבל טומאת נגעים]

שואלהת הגמרא: **אי הци** [אם כן], גם בגין שהוא בגודל שלש [אצבעות] **על שלש** [אצבעות] **נמי ליתי** [גם נלמד] **בקל וחומר** ממה שחווטי שתי וערב מקבל טומאת נגעים, ומדובר **צורך למוד** זאת ממה שנאמר 'והבגד'.

[תשובה:] בגין שהוא בגודל ג' אצבעות אי אפשר למוד מיק"ז, כיון שאינו ראוי לשימוש לכל אדם]

עונה הגמרא: **אלא בגין** שהוא בגודל שלש טפחים על שלשה טפחים **דחו** [שהם ראויים] **בין לעשירים בין לעניים**, **אתה** [תלמידים] **בקל וחומר** מחווטי שתי וערב.

אבל בגין שהוא בגודל שלש אצבעות על שלש אצבעות, רק **לעניים** הוא דחוין [הוא ראוי], **לעשירים לא חזין** [אינו ראוי], ולכן לא אתה [אי אפשר ללמידה] **בקל וחומר**. הילכך **טעמא דרכתייה קרא** [רק מפני שהפסיק כתבו بما שנאמר 'והבגד', لكن הוא מקבל

טומאת נגעים], הא לא כתבה קרא [אבל אם הפסוק לא היה כתבו], לא גמרין [לא היינו לומדים] בקהל וחומר [שהוא מקבל טומאה].

[שאלה, נאמר שהפסוק מלמד על שאר בגדים (שאין מצمر או פשתים) שהם בגודל ג' על ג':
טפחים שהם מקבלים טומאת נגעים]:

שואלה הגמara: ואימא [נאמר שמה שנאמר 'והבגד'] בא לרבות בגין שהוא בגודל שלשה על שלשה טפחים בשאר בגדים [שאין מצמר ופשתים] שהם מקבלים טומאת נגעים. ולפי קושיא זו מוכרחים לומר שבגד צמר או פשתים שהוא בגודל ג' על ג' אצבעות כן ילמדו בקהל וחומר ממשתי וערב].

[תשובה: יש מייעוט שישאר בגדים (אף אם הם בגודל ג' על ג' טפחים) אינם מקבלים טומאת נגעים]

עונה הגמara: אמר קרא 'בגד צמר ופשתים' [הרוי זה פרט], שرك בגין צמר או פשתן מקבלים טומאת נגעים, ולפנוי כן כתוב 'והבגד כי יהיה בו נגע צרעת' שהוא 'כללי', שככל הבגדים מקבלים טומאת נגעים, הרוי זה 'כלל ואחר כך פרט', ואין בכלל אלא מה שבפרט, אם כן בגין צמר ופשתם, אין [כן, מקבל טומאת נגעים], אבל מיידי אחרני [דבר אחר, בגיןם צמר או פשתן] לא [אינם מקבלים טומאת נגעים].

[שאלה: אולי חמיינט רק על בגין שהוא בגודל ג' על ג' אצבעות בשאר בגדים]

שואלה הגמara: ואימא [ונאמר] כי אימינט [שהחמיינט נאמר על שאר בגדים] משלש על שלש אצבעות, אבל שלשה על שלשה טפחים בשאר בגדים מיטמא [מקבלים טומאת נגעים, ולומדים זאת ממה שנאמר 'והבגד'].

[תשובה: יש מייעוט על בגין שהוא בגודל ג' על ג' טפחים בשאר בגדים שאינם מקבלים טומאת נגעים, ויש גם מייעוט על בגין שהוא בגודל ג' על ג' אצבעות בשאר בגדים שאינם מקבלים טומאה]

עונה הגמara: תרי מייעוטי כתיבי בגין צמר או [בבגד] פשתים [יש שני פסוקים, שכותב בהם שטומאה נגעים היא רק בגין צמר או פשתים], חד למצוותי משלש על שלש [ששאר בגדים שהם בגודל ג' על ג' אצבעות אינם מקבלים טומאת נגעים] וחד למצוותי משלשה על שלשה [ששאר בגדים שהם בגודל ג' על ג' טפחים אינם מקבלים טומאת נגעים]. נמצא שם מה שנאמר 'והבגד' לומדים על בגין שהוא מצמר או פשתן שהוא בגודל ג' על ג' אצבעות שהוא מקבל טומאת נגעים. ושאר בגדים [שאין מצמר או פשתן] אין מקבלים טומאת נגעים.

ולربא דאמר שלשה על שלשה בשאר בגדים איך בינויו לרבי שמואון בן אלעזר אית ליה לתנא דברי רבי ישמעאל לית ליה. שלשה על שלשה בשאר בגדים [יתבאר בעמוד הבא].

יום חמישי ח' ניסן תש"פ

שבת דף כז

שאלה: לפי ביאורו של רבא שלרבינו שמעון בן אלעזר שאר בגדים [שאים מצמר ופשטים] שהם ג' על ג' טפחים מקבלים טומאה [טומאת מת, שרץ וכדומה] מה המקור לכך?

שואלת הגמרא: ולרבא דאמר שלשה על שלשה [טפחים] בשאר בגדים [שאים מצמר ופשטים] איך בא בינייהו [יש בזה מחלוקת בין רבבי שמעון בן אלעזר לתנא דבי רבי ישמעאל], לרבי שמעון בן אלעזר אית ליה [יש לו, שהוא סובר שהם מקבלים טומאה], לתנא דבי יeshmaelait ליה [אין לו, שהוא סובר שאינם מקבלים טומאה]. שלשה על שלשה בשאר בגדים, מנת ליה [מנין לו לרבי שמעון בן אלעזר שהם מקבלים טומאה]?

תשובה: המקור מ'או בגין'

עונה הגמרא: נפקא [דין זה נלמד] מ'או בגין' [שכתוב בטומאות שרצים], דתניא [רש"י] לא גורס תיבת 'datnia', אלא הוא דרשה דרבא: נאמר בתורה ' בגין' שמקבל טומאת שרצים, אין לי אלא בגין' [שהוא מצמר או פשתן, שהרי סתם בגין' בתורה הוא מצמר ופשטים כմבוואר לעיל שלומדים זאת מנוגעים], שלשה על שלשה [טפחים] בשאר בגדים מנין שהם מקבלים טומאה [טומאות שרצים, מת וכדומה], תלמוד לומר 'או בגין'.

שאלה: מה אבי לומד מ'או בגין'

שואלת הגמרא: ואבוי [שאינו סובר בשאר בגדים מקבלים טומאה טומאות שרצים, מת וכדומה], האי 'או בגין' מי עבד ליה [מה הוא עושה, כלומר מה הוא לומד ממה שכתוב 'או בגין'?]

תשובה: אבי לומד מטעם זה שבגדי מצמר ופשטים ג' על ג' אצבעות מקבל טומאה [טומאות מת, שרץ וכדומה]

עונה הגמרא: מיבעי ליה, לרבות שלש על שלש [אצבעות] בצמר ופשטים, דמתמא בשרים.

שאלה: מנין רבא לומד דין זה

שואלת הגמרא: ורבא מנין לו דין זה.

תשובה: לרבא לומדים שבגדי מצמר ופשטים ג' על ג' אצבעות מקבל טומאה (טומאות מת, שרץ וכדומה) מה מבואר בטומאות נגעים שבגדי כוה מקבל טומאה

עונה הגמרא: גלי רחמנא גבי נגעים [שבגדי ג' אצבעות מצמר ופשטים מקבל טומאות נגעים, כմבוואר בדף הקודם שלומדים זאת ממה שכתוב 'וה בגין', והוא הדין לשרים ולומדים שכשם שבנגעים ' בגין' הינו - בגין ג' אצבעות מצמר ופשטים, כך גם בשרים בגין' הוא מצמר ופשטים שיש בו ג' אצבעות].

שאלה: מדוע אבי אינו לומד טומאת שרצים בכגד צמר ופשטים ג' אכבעות מטומאת נגעים

שואלת הגمراה: **ואבי** [מדוע הוא צריך לומד זאת ממה שנאמר 'או בגד', ואינו לומד זאת מטומאת נגעים].

תשובה: אבי סובר שאין אפשר לומד שרצים מנגעים כיון שנגעים חמורים יותר

עונה הגمراה: **איכא למיפרך**, מה לנגעים שכן שתி וערב מטמא בהם, [שאף חוטי שתி או ערבי, מקבלים טומאות נגעים, אף שאינם בגדי כלל (כמפורט בתורה 'או בשתי או בערבי'), ולכן אי אפשר לומד מנגעים לשרצים שבהם אין חוטי שתி או ערבי מקבלים טומאה (שהרי כתוב בתורה 'בגד')].

שאלה: אם כן כיצד רבא לומד שרצים מנגעים

שואלת הגمراה: **ואידך** [רבא, כיצד הוא לומד שרצים מנגעים, והרי יש פירכה על לימוד זה שנגעים חמורים יותר],

תשובה: רבא סובר שאפשר לומד שרצים מנגעים ואין אומרם שנגעים חמורים יותר

עונה הגمراה: רבא סובר שנגעים אינם חמורים יותר, שהרי **אי סלקא דעתך** מנגעים חמירים [אם עולה על דעתך שנגעים יותר חמורים מאשר שרצים], ואյ אפשר לומד שרצים מנגעים, וממילא מה שכותוב בשרצים 'או בגד' מלמד לבגד צמר ופשטים ג' אכבעות, אם כן **לכתוב רחמנא** [התורה היתה כתובת רק] **גבוי שרצים** את הלימוד 'או בגד', שבגד מצמר ופשטים שיש בו ג' אכבעות מקבל טומאה, וליתנו נגעים מיניינו [והיו לומדים נגעים משרצים, שהרי נגעים חמורים יותר, ולא היו צריכים את הריבוי 'והבגד' שכותוב בngeעים, שממנו למדנו בדף הקודם שבגד ג' אכבעות מצמר ופשטים מקבל טומאת נגעים], אלא נגעים שאינם חמורים יותר, ולומדים בשרצים מנגעים שבגד ג' אכבעות מצמר ופשטים מקבל טומאת שרצים. ולא צריך לומד זאת ממה שכותוב 'או בגד' בשרצים, וממילא הפסוק 'או בגד' בשרצים מיותר לדרשה שבגד שלשה על שלשה טפחים בשאר בגדים מקבל טומאת שרצים, [כמבואר בדברי רבא בדעת רבי שמעון בן אלעזר].

אבי: יש מחלוקת בין התנא דבי רבי ישמעאל לשנינו לעיל שכשר בנדים [חוין מצמר ופשטים] אין טומאת שרצים, לבין אחד מבית מדרשו של דבי ישמעאל שהוא סובר שישאר בנדים מקבלים טומאת שרצים

אמר אבי: האי תנא דבי רבי ישמעאל [שלמדנו לעיל שאין טומאת שרצים בשאר בגדים], מפיק [מוzeitig הוא] **מאידך** תנא דבי רבי ישמעאל [שחולק עליו וסובור שיש טומאת שרצים בשאר בגדים].

תתני דבי רבי ישמעאל: נאמר לענין טומאת שרצים 'בגד', אין לי אלא בגדי צמר ופשטים [שהרי סתם בגדי הוא מצמר ופשטים כמבואר בטומאת נגעים].

מנין לרבות בגדי העשווי מצמר גמלים, מצמר ארנבים, נוצה של עזים, והشيرין והכלך והסריקין [מינוי משי]?

תלמוד לומר 'או בגד', הרי שתנא זה סובר גם שאר בגדים מקבלים טומאת שרצים.

ר' בא: אין מחלוקת בין שתי התנאים דברי ישמעאל, אלא שהתנא הראשון דיבר על שאר בגדים [חוין מצמר ופשטים] שהם ג' אכבעות שבהם אין טומאת שרצים. והתנא השני מדבר על שאר בגדים שהם ג' טפחים שבהם יש טומאת שרצים

ר' בא אמר: כי לית ליה להך תנא דברי ישמעאל [מהו שאמר התנא דברי ישמעאל הראשון שאין טומאת שרצים] בשאר בגדים, היינו בדבר שהוא בגודל שלש על שלש [אכבעות], ומקור הדבר, שהרי מה שאמרו בונגעים שהטומאה היא רק בצמר ופשטים ולא בשאר בגדים, שם מדובר בדבר ג' אכבעות].

אבל בוגדים שהם בגודל שלשה על שלשה טפחים, אית ליה [יש לו], שהוא סובר שהם מקבלים טומאת שרצים, ועל זה דבר התנא דברי ישמעאל השני, והוא לומד זאת מהריבוי של 'או בגד', שכתו בוטמאת שרצים כמפורסם לעיל בדעת ר' בא (בדעת ר' שמעון בן אלעזר)].

שאלה: והרי ר' בא אמר לעיל בשם תנא דברי ישמעאל שהוא סובר ששאר בגדים שהם ג' טפחים אינם מקבלים טומאת שרצים

שואלת הגمرا: והוא ר' בא הוא דאמר שלשה על שלשה טפחים בשאר בגדים, לגבי טומאת שרצים, לרבי שמעון בן אלעזר אית ליה, לתנא דברי ישמעאל לית ליה, וכייד אומר כתעת ר' בא שתנא דברי ישמעאל מודה, שיש טומאת שרצים בשאר בגדים שהם ג' טפחים.

תשוכה א: ר' בא חוזר בו והוא סובר שבין דברי ישמעון בן אלעזר ובין לתנא דברי ישמעאל, שאר בגדים ג' טפחים מקבלים טומאת שרצים

עונה הגمرا: הדר ביה רבא מההיא [רבא חוזר בו מהו שאמר בתחילת, שתנא דברי ישמעאל ור' שמעון בן אלעזר חולקים לגבי שאר בגדים ג' טפחים אם הם מקבלים טומאת שרצים, וכעת הוא סובר שאינם חולקים, אלא שניהם אמרו דבר אחד, שאין טומאת שרצים בשאר בגדים כשהם בגודל ג' אכבעות, ויש טומאת שרצים בשאר בגדים כשהם בגודל ג' טפחים].

[ובזה הוא חולק על אבי שאמר שבין לרבי שמעון בן אלעזר ובין לתנא דברי ישמעאל אין כלל טומאת שרצים בשאר בגדים].

תשוכה ב: מאמר זה שאינו מחלוקת בין שתי התנאים דברי ישמעאל אין מדברי ר' בא אלא מדברי רב פפא [שהוא סובר שתנא דברי ישמעאל הראשון לא דיבר על דיני טומאה]

ואי בעית אימא [ואם תרצה, תאמר ותתרץ, שרבא לא חוזר בו, ובאמת לשיטתו תנא דברי ישמעאל ורבי שמעון בן אלעזר חולקים לגבי שאר בגדים שיש בהם ג' טפחים אם יש בהם טומאת שרצים, ולתנא דברי ישמעאל אין בזה טומאת שרצים, והוא [והמשמעות האחרונה ששניינו בשם רבא שאינו מחלוקת בין שתי התנאים דברי ישמעאל, לא רבא אמר מ Amar זה], אלא רב פפא אמרה [שהוא סובר שתנא דברי ישמעאל

הראשון לא דיבר כלל על טומאת שרצים], שהרי רב פפא אמר, שמה שאמר תנא دبي רבבי ישמעאל 'אך כל בגין האמור בתורה הוא צمر ופשתים', אין דבריו אמורים לעניין טומאה, שבטומאת שרצים גם שאר בגדים מקבלים טומאה שנאמר 'או בגין' [cmbואר גם בגין دبي רבבי ישמעאל השני]. אלא דבריו נאמרו **לאתווי** [לרבות] בגין האמור לעניין **כלאים** שرك בגין מצמר ופשתים יש אישור שעתן.

[דוחית דברי רב פפא:]

דוחה הגمرا: **כלאים בהדייא כתיבי ביה** [במפורש כתוב בתורה שאיסור שעטנו הוא רק בגין מצמר ופשתים, שנאמר] **'לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יהודי'**, ולא היה צריך רבבי ישמעאל ללומדו ממקור אחר.

[הצעת יישוב דבריו]: מנסה הגمرا ליישב את דברי רב פפא: **סלכא דעתך אמיןא** [היות והיה עולה על דעתך לומר] **הני מייל** [אלו הדברים שהتورה אסורה דוקא צמר ופשתים בכלאים אין זה אלא] **דרך לבישה, אבל בהעלאה** [כשאינו לובש אלא רק מניה על עצמו בגין] **כל תרי מיני** [כל שני מיני חוטים] **אסור** ולא רק צמר ופשתים, ולכן הוצרך תנא دبي רבבי ישמעאל להביא מקור אחר שכלאים אפילו בהעלאה הוא רק בגין ופשתים.

[דוחית ההצעה]: הגمرا דוחה את ההצעה: **ולאו קל וחומר הוא שההעלה אין אישור אלא בגין ופשתים ולא בדברים אחרים, שהרי ומה לבישה שהיא חמורה, דקא מיתהני, קולי גופיה** [שנהנה כל גוף] **מכלאים, אמרת צמר ופשתים אין** [כן, יש בו אישור כלאים], **ואילו מיידי אחרינה** [בגדים העשויים ממיניהם אחרים] **לא** [אין בו אישור כלאים], אם כן העלהה [שהיא קלה שאין כל גופו נהנה מהבגד] **לא כל שכן** [שאין האיסור אלא בגין ופשתים], ולא היה צריך תנא دبي רבבי ישמעאל ללימוד דבר זה מלימוד מיוחד. **אלא דבר פפא בדורתא היא.**

רב נחמן: למודו של תנא دبي רבבי ישמעאל [הראשון] נאמר לנבי ציצית שرك בגין צמר או פשתים חייבם ב齊ית

רב נחמן בר יצחק אמר, מה שאמר תנא دبي רבבי ישמעאל 'אך כל בגין האמור בתורה הוא צמר ופשתים', [נעמדו ב] דבריו נאמרו **לאתווי** [לרבות] **齊itzit** [שאין חייבם ב齊ית אלא בגין צמר או פשתים].

[שאליה: והרי לומדים זאת מה שנאמר כסמכות לפרש ציצית 'צמר ופשתים']

שואלת הגمرا: **齊itzit בהדייא כתיב** [במפורש כתוב בתורה שחיבורה רק בגין מצמר או פשתים], שהרי כתוב **'לא תלבש שעטנו צמר ופשתים'**, וכתיב בסמוך לפסוק זה 'אדילים תעשה לך', ומשמע שתעשה חוטי ציצית לבגדים צמר ופשתים, ושאין חיבור ציצית בגדים שאינם מצמר ופשתים, ומדוע הוצרך תנא دبي רבבי ישמעאל ללימוד אחר לכך.

[תשובה: היה מקום לומד שכל הבדים חייבם ב齊ית, ומה שנאמר 'צמר ופשתים' הוא לעניין]

החותמים, שדק חותמים מצמר ופשתים הם חותמים כשרים לכל סוג הגדדים. (וחותמים ממינים אחרים אינם כשרים אלא לבגד שהוא ממין)]

עונה הגمراה: **סלקא דעתך אמיינא** [היה עולה על הדעת לומר] שדרשה זו אינה לעניין הבגד החיב ב齊צת שהוא רק בגד מצמר או פשתים, אלא לעניין חותמי הציצית כדרבא שסובב שכל סוג הגדדים חייבים ב齊צת, אלא שלומדים ממה שנאמר צמר ופשתים לעניין החותמים, כדלהלן:

[דרשת ר' בא]: **דרבא רמי, כתיב** 'ונתנו על ציצית הכנף פtile תכלת, ותיבת הכנף' מיותרת לדרשא שהרי כבר כתוב 'על כנפי בגדייהם'. ולומדים מכך: שיש לתת חותמי ציצית שהם ממין הכנף, ואם הבגד של nisi רק חותמי ציצית של nisi פוטרים בה. כתיב 'צמר ופשתים ייחדיו' וסמן לזה הפסוק 'גדיים תעשה לך', שימושו שחותמי צמר ופשתים פוטרים בכל בגד,

הא כיצד, חותמי ציצית של צמר ופשתים פוטרין בין במינן [בבגד שעשו מצמר ופשתים]. בין שלא במינן [בין בגד שעשו ממינים אחרים].

שאר מינין [חותמי ציצית ממינים אחרים] במינן פוטרין [כגון אם הבגד של nisi חותמי nisi פוטרים בו] שלא במינן אין פוטרין [כגון בגדי מצמר או מנוצה של עיזים אין חותמי nisi פוטרים בו].

[סיום ביאור התשובה]: **סלקא דעתך כדרבא** [היה עולה על דעתך שדורשים ממה שנאמר הכנף וממה שנאמר צמר ופשתים כדרשת ר' בא, ואין דורשים שדק בגדי צמר ופשתים חייבים ב齊צת, קא משמען [לזאת המשמע לנו תנא דברי ישמעאל שאין דורשים דרשה זו, אלא רק בגדים של צמר ופשתים חייבים ב齊צת, ובגדים שאינם של צמר ופשתים אינם חייבים כלל ב齊צת, שבגד האמור בתורה הוא דוקא של צמר ופשתים].

שאלה: מדוע ב齊צת לא מרכבים מ'אשר תכסה' שאר בגדים

אמר רב אחא בריה לר' אש: לתנא דברי ישמעאל [לפי ביאורו של רב נחמן שדרירו נאמרו על ציצית שדק בגדי צמר או פשתים חייבים ב齊צת] מי שנא לעניין טומאה דמורי שאר בגדים שגם הם מקללים טומאה, כתיב 'או בגדי' הכא נמי לימה [כאן גם לגבי ציצית נאמר שיש לימוד] לרבות שאר בגדים שחיברים ב齊צת מ'אשר תכסה בה' שימושו של בגד שמתקכים בו חייב ב齊צת ואף שאינו של צמר ופשתים?

תשובה: מ'אשר תכסה' מרכבים כסות סומה

עונה הגمراה: **ההוא** [פסוק זה, מה שנאמר 'אשר תכסה בה'] **לאתווי** [לרבות] **כסות סומה** **הוא דאתא** [הוא בא], ואיןו בא לרבות שאר בגדים שאינם של צמר ופשתים.

[הברייתא בה מבואר שמרבים 'כסות סומה' (וממעטם 'כסות לילה')]
דתניתא: 'וראיתם אתוי פרט לכשות לילה [כסות המוחדר ליליות, שאיבו חייב ב齊צת, שבלילה הוא לא זמן של 'וראיתם' שהרי יש חושך].

[בירור בלימוד]: אתה אומר פרט לכסות לילה, או אינו אלא פרט לכסות סומה [שהרי סומה אינו בכלל 'וראיתם' שהרי אינו רואה].

[ביוור הלימוד]: כשהוא אומר 'אשר תכסה בה', הרי כסות סומה אמרו [שבד של סומה גם חייב ב齊יצית, שהרי הוא גם מתכסה].

הא מה אני מקיים 'וראיתם אותו', פרט לכסות לילה.

[מידוע מרבים כסות סומה וממעטים כסות לילה]

הברייתא ממשיכה לברר: ומה ראית לרבות סומה, ולהוציא כסות לילה והרי אפשר לומר להיפך לרבות כסות לילה ולהוציא כסות סומה?

[הברียתא מבארת]: הרבה אני כסות סומה שישנה בראייה אצל אחרים [ואפשר לרבותו מאשר תכסה' שהרי אינו ממוצע מ'וראיתם' שהרי רואים את בגדי הסומה] ומוציא אני כסות לילה שאינה בראייה אצל אחרים [ואז אפשר לרבותו מ'אשר תכסה' שהרי בזה עוקרים את הפסוק 'וראיתם', שכסות לילה אינה בכלל 'וראיתם' שהרי גם אחרים אינם רואים בלילה].

[מידוע מרבים מ'אשר תכסה' כסות סומה ולא שאר בגדים]

שואלה הנagara: ואימא [נאמר שמהפסוק 'אשר תכסה', לומדים] לרבות שאר בגדים [שהם חייבים ב齊יצית, ולא כסות סומה].

עונה הגمراה: מסתברא, קאי בצמר ופשטים [דין ציצית נאמר בגד צמר ופשטים, שהרי הפסוק 'גדלים תעשה לך' נאמר בסמיכות לפסוק 'צמר ופשטים', ולכן מסתבר שהפסוק 'אשר תכסה' הרבה כסות סומה של צמר ופשטים, שהרי בגדים אלו נאמר חיווי ציצית. אבל לא מסתבר לומר קאי [שהפסוק עומד] בצמר ופשטים שהרי כאמור, דין ציצית נאמר בסמיכות לפסוק צמר ופשטים, ולא מסתבר לומר שמה שנאמר 'אשר תכסה' הרבה שאר בגדים].

לרכי שמעון בן אלעזר ולסומכוס - דבר שמקבל טומאת נגעים - אין מסככין בו אף שאינו מקבל טומאת מגע [משדרצים, מות וכדומה]

אמר אביי: רב שמעון בן אלעזר וסומכוס אמרו דבר אחד [שדבר המיתמא בנגעים אין מסככין בו, ואף על גב שאינו מטה מא בטומאת מגע].

רבי שמעון בן אלעזר הא דאמון [שהרי אמר שאין מסככין בפשתן, ולא אמר חוץ מבגד פשתן, ומשמע שאף שאינו בגדי, שלא נתווה ולא נארג, אין מסככין בו, הוαι והוא מקבל טומאת נגעים, ואף שאינו מקבל טומאת שרכזים].

סומכוס, דתניא סומכוס אומר: סיככה בטווי [בחוטי פשתן טווים], אף אם רק טו את החוט, ועודין לא הכניסו אותו לירוח (לטייר), שהם היו מבשלים את החוטים כדי שיהיו לבנים ונאים], הסוכה פסולה, ואף שפשתן הוא גידולי קרקע, מכל מקום הוא פסול

לxicוק מפני שמתמאה בגעים [שהחוטי פשתן מקבלים טומאת געים, כמו פרוש בתורה לגבי געים 'או בשתי או בערב'].

[סומכים סובר כר' מאיר שהות טווי מקבל טומאה מיד]

مبرרת הגמרא: **כמאן** אמרה סומכים שהות טווי מקבל טומאת געים, אפילו אם עדין לא ליבנו אותו.

סבירת הגמרא: כי האי תנא, דתנן: **שתי וערב מטמא בגעים מיד** [חווטי שתי או ערב מטמאים מיד אף לפניו שהכניםום לירוה לבנים], דברי רבי מאיר, [ואף שדרךם היה לבן את החוטים, מכל מקום גם לפניו אין הוא נחשב לחוט שתי או ערב ומתקבל טומאת געיהם]. ורבי יהודה אומר: **השתי חוט 'שתי' של צמר מקבל טומאה משישלה** [רק לאחר שליבנו אותו, ומוציאים אותו מהירוה שבבישולו כדי לבנים].

והערב מיד [וחוטי 'ערב' של צמר מקבלים טומאה מיד, שלאחר שעשו אותם לחוטים לצורך צד ה'ערב' היו משתמשים בהם לפחותיים אף בלי ליבונם].

והאונין [ואגודות] של **פשתן** מקבלים טומאה **מיישתלבנו** [בתנור], שפשתן היו מלכינים בתנור לפני הטוויה, וליבנו הוא גמר מלאכתו להיחשב לחוט לקבלת טומאה.

משנה

אין מדליקים נרות שבת בדבר היוצא מהעץ אלא בפשתן

כל היוצא מן העץ, אין מדליקין בו [נרות שבת] **אלא בפשתן** [שכל שאר הדברים היוצאים מהעץ אין האש דולקת בהם יפה].

'אהול' העשי מדבר היוצא מיהען אינו מקבל טומאה, אלא אם כן הוא עשוי מפשתן

וכל היוצא מן העץ [אם עשה האל מדבר היוצא מהעץ, והמתת תחת האוהל, אף שככל מה שבתוכו האוהל נתמא], מכל מקום: **אינו מטמא טומאת אهلים** [הأهل עצמו לא נתماء, ואין צורך להטבל את האهل, אלא רק את האדם והכלים שתחתו], **אלא בפשתן** [שאם האهل עשוי מפשתן, גם האهل עצמו נתماء].

גמר

שואלת הגמרא: **מנלן דפשתן איקרי עץ?**

סבירת הגמרא: אמר מר זוטרא: **דאמר קרא 'והיא העלתם הגגה ותטמן בפשטי העץ'**, הרי שפשתן קרי עץ.

שנינו במשנה: **והיוצא מן העץ אינו מטמא טומאת אهلים אלא בפשתן. מנלן?** אמר רבי אלעזר גמר **أهل האهل** [יתבאר בעמוד הבא].

שבת דף כח

יום שישי ט' ניסן תש"פ

המקור בדברים היוצאים מהעץ רק אהל עשו מפשתן נטמא בטומאת אהלים

שנינו במשנה: והיווצה מן העץ אינו מטמא טומאת אהלים אלא פשתן. הגمراה מביאה את המקור לכך: אמר רבי אלעזר: גמר אהל ממשכן, כתיב הכא [לגביו טומאת אהל] 'זאת התורה אדם כי ימות באهل', וכתיב התם [במשכן] 'ייפרוש את האهل על המשכן', מה להלן [באهل האמור במשכן] של פשתן קרי אהל [שהכיסוי שהיה על קרשי המשכן היה מפשtan, הרי שלא היה במשכן שום יוצא מן העץ אלא פשתן]. אף כאן [לגביו טומאת אהל] של פשתן קרי אהל.

[שאלה: אם לומדים מהמשכן, נלמד שטמא רק חוטים כמו שהיו במשכן]

שואלת הגمراה: איזה מה להלן [בכיסוי המשכן, היו החוטים] שזרין, וחוטן כפול ששה בכל חוט היה עשוי משש חוטים] אף כאן [לגביו אהל] נאמר שאין טומאת אהלים אלא בחוטים שזרין, וחוטן כפול ששה?

[תשובה: יש ריבוי שאדר חוטים נס מקבלים טומאות אהלים]

עונה הגمراה: תלמוד לומר 'אהל' 'אהל' ריביה [כיוון שמזכיר בפסוק ב' פעמיים 'אהל' מרבים מכך, גם שרר חוטים מקבלים טומאות אהלים].

שואלת הגمراה: איזה אהל ריביה [אם אתה אומר שמה שכתוב ב' פעמיים 'אהל' מרבים מכך, אפילו כל מילני נמי] [נרביה שגם בדברים היוצאים מהעץ שאינם פשתן יש טומאת אהלים].

עונה הגمراה: אם כן [שנרביה כל דבר], גזירה שווה מייא אני ליה [מהו הועילה הגזירה שווה, וכיון שיש גזירה שווה שלומדים טומאות אהלים מהוזכר במשכן אנו לומדים מכך שאין טומאות אהלים אלא בפשתן כמו האهل המוזכר במשכן].

[שאלה: אם לומדים מהמשכן, נלמד שנם קרשיהם נטמאים]

שואלת הגمراה: ואימא [ונאמר] מה להלן [במשכן היה האهل] מקרשים, אף כאן [לגביו טומאות אהלים] קרשיהם יקבלו טומאות אהלים [ולמה שנינו שכל היוצא מהעץ חוץ מפשtan, אינו מטמא טומאות אהלים].

[תשובה: הקרשים אינם קרוים משכן, אבל כיסוי המשכן שהוא מפשtan קרי 'משכן' וממשכן קרי 'אהל']

עונה הגمراה: אמר קרא 'ועשית קרשים למשכן', משכן [כגון הכיסוי שהיה על הקרשים מפשtan] הוא קרי משכן, וממשכן נקרא 'אהל' שכתוב 'את משכן אהל מועד', ואין קרשים קרוין משכן.

[שאלה: אם כן הכספי הנוסף שהוא למשכן מעורות לא נקרא 'אהל', ונלמד שעורות אינם מטמאים טומאת אהלים]

שואלה הגمراה: אלא מעתה שהקרשים לא נקראים משכן, כיון שכותוב בהם קרשים למשכן, אם כן הרי נאמר יושית מכסה לאهل ערת אילם מאדמים, הבci נמי מכסה [וכי גם כן נאמר שהכספי שהוא על המשכן מעורות] לא איקרי אהל [שהוא רק 'מכסה לאهل', והוא עצמו אינו קריוי 'אהל', ואינו מקבל טומאת אהלים].

ואם כן קשה: אלא הא דבעי רבי אלעזר, עור בהמה טמאה, מהו שיטמא באهل המת, [מדוע מסתפק רבי אלעזר על עור בהמה טמאה]. השטא [והרי בעת נתבונן בזיה], אם עור בהמה טהורה [כגון עורות אילם מאדמים] לא מטמא [איןם נטמאים בטומאת אהלים, מבחואר כיון שהם עצם לא נקראים אהל]. אם כך עור בהמה טמאה **מייבעיא** [וכי ציריך לדון בו אם הוא מקבל טומאה, והרי אם עורות טהורין שכיסו את המשכן לא מקבלים טומאת אהלים, ודאי שעורות טמאים אינם מקבלים טומאת אהלים].

[תשובה: לגבי 'עורות' יש ריבוי שנם הם נקראים 'אהל']

עונה הגمراה: **שאני התם** [לגביו עורות] דהדר אהדריה קרא [שלאחר מכן הפסיק חזר ומחזירו להגדרת 'אהל'], **דכתיב** **וינשאו את יריעות המשכן** [הכספי הראשון שעל הקרשים שהיה עשוי מיריעות פשתן, והוא נקרא 'משכן'], **ואת אהל מועד** [הכספי השני שהיה עשוי מיריעות עיזים, והוא קריוי 'אהל'], **מכסהו** [הכספי השלישי שהיה עשוי מעורות אילם] **ומכסה התחש, אשר עליו, מקיש כיוסי עליוון** [הכספי השלישי שהיה עשוי מעורות לתחתון [לכיסוי השני שתחתיו], מה כיוסי השני תחתון].

מה כיוסי תחתון [הכספי השני מיריעות עיזים], קריוי אהל [כמפורט בפסקוק], אף כיוסי עליוון שהיה עשוי מעורות, קריוי אהל. וכך אהל מעורות מקבל טומאת אהלים. ובזה הסתפק רבי אלעזר אם גם אהל מעור בהמה טמאה מקבל טומאת אהלים.

♦ ♦ ♦

ספק: האם יש טומאת אהל בעור בהמה טמאה

ゴופא, בעי רבי אלעזר: עור בהמה טמאה, מהו שיטמא טומאת אהלים.

مبرורת הגمراה: **מאי קמיבעיא ליה** [מה הוא הספק], הרי לומדים מהמשכן מה נקרא אהל, ושם היה האוהל מבהמות טהורות, ולא מבהמות טמאות].

mbארת הגمراה: אמר רב אדא בר אהבה: **תחש שהיא בימי משה** [המזכר בפסקוק שלמשכן היה 'מכסה עורות תהשימים'] **קמיבעיא ליה, טמא היה, או טהור היה.**

פשיטת הספק: אין טומאת אהל בעור בהמה טמאה, שהרי במשכן לא היו דברים מבהמות טמאות

אמר רב יוסף: **מאי תיבעי ליה, תניבא, לא הוכשרו למלאת שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד.**

[שאלת: הרי בבריתא מבואר שהיה במשכן מכסה מבהמה טמאה]

שואלת הגמרא: מתייב רבי אבא, והרי בבריתא מבואר שהיה למשכן כייסוי מעור בהמה טמאה, כדלהלן:

שכך מבואר בבריתא: רבי יהודה אומר: שני מכסאות היו, אחד של עורות אילים מאדמים, ואחד של עורות תחשים, [מעל היריעות פשתן שם הכייסוי ה1 שעל הקרשים, ומעל היריעות עיזים שם הכייסוי ה2 של המשכן, היה כייסוי 3 מעורות אילים מאדמים וכיסוי 4 מעורות תחשים, כמו שכותוב 'ועשית מכסה לאهل ערת אילים מאדמים ומכסה ערת תחשים מלמעלה' (מעל הכייסוי של העורות תעשה כייסוי של עורות תחשים).]

רבי נחמי אמר: מכסה אחד היה [מעל ה2 כייסויים הראשוניים] היה כייסוי 3 שחציו של אילים וחציו של תחשים, ועל זה נאמר 'ועשית מכסה לאهل ערת אילים מאדמים ומכסה ערת תחשים מלמעלה' (שמעל הכייסוי של היריעות עיזים תעשה כייסוי אחד העשו מעורות אילים ועורות תחשים),

ודומה כמוון תלא אילן [שהוא חייה טמאה, שמונומרת בגווניהם].

[סיום הקושיא:] והוא תלא אילן טמא הוא [חייה טמאה הוא, ונמצא שבמשכן היה עור בהמה טמאה],

[תשוכה: העורות היו מבהמה טהורה וכוונת הברית הייתה שהן לאו טמאה]

עונה הגמרא: הци קאמר, כמוון תלא אילן הוא שיש בו גוונין הרבה, ולא תלא אילן, דאיילו התרם טמא, והכא טהור.

[סיעתא לדברים:] אמר רב יוסף: אי הци, היינו דמתרגמין תשח 'סטגונא', ששש בגוונין הרבה [שםחה ביופיו בגוונין].

רבא: יש פומאת אהל בעור בהמה טמאה ולומדים זאת מנגעים

רבא אמר: עור בהמה טמאה דמטמא באهل המת מהכהן, דתניא 'עור' או בעור' [שגביו נגעים כתיב 'או בעור', והוא מציין למכתב או עור, ריבבה,

ולומדים מכך עור בהמה טמאה שהוא גם מקבל טומאת נגעים.

ושלקה ביד כהן [וכן מרבים מלימוד זה, בגין שלקה ונניה בו נגע כאשר הראהו לכהן, ומתחלה לא היה בו נגע].

קץ מכלן [מכל מיני הבגדים האמורים בפסקוק], ועשה אחת מהן, מנין שבגד כזה מקבל טומאה, תלמוד לומר 'או בכל מלאכת עור',

וכשם שלגביו נגעים עור בהמה טמאה מקבל טומאה, יש לומר שהוא הדין לגבי טומאה באهل המת.

פירא: אי אפשר ללמד מנגעים, שהרי הם חמורים יותר

דוחה הגמרא: ואייכא למיפרך, מה לנגעים שכן הם חמורים יותר שאפילו שתי וערב חוטמים, שainsם בגדים כלל] טמא בהן, אבל באهل אין טומאת האלים בחוטמים בעלמא.

הצעת לימוד ב: לומדים זאת מSharzim

אלא גמר מSharzim, דתניא נאמר בפסוק 'עור', אין לי אלא עור בהמה טהורה שמקובל טומאת Sharzim, עור בהמה טמאה מפני שמקובל טומאות Sharzim? תלמוד לומר 'או עור'.

וכשם שלגביו Sharzim עור בהמה טמאה מקבל טומאה, יש לומר שהוא הדין לגבי טומאת אהלים.

פירכא: אי אפשר לומוד מSharzim, שהרי הם חמורים יותר

דוחה הגمراה: ואיכא למיפרך, מה לשארזים שכן הם חמורים יותר מאשר Sharzim מטמאין בITUDEה, אבל באهل, אין המת מטמא בגודל עדשה, אלא בגודל כזית.

הצעת לימוד ג: לומדים זאת מנגעים וSharzim

אלא נגעים יוכיחו שאינם מטמאים בגודל עדשה, אלא בגודל גריס (שהוא יותר גדול מעדשה), ואעפ"כ עור בהמה טמאה, מקבל טומאת נגעים, וחזר הדין שאם תאמר שאי אפשר לומוד מנגעים, שכן שני וערב טמא בהן, Sharzim יוכיחו שאין שני וערב טמא בהן, ואעפ"כ עור בהמה טמאה, טמא בהם. לא ראי זה [נגעים] כראוי זה [Sharzim], ולא ראי זה [Sharzim] כראוי זה [נגעים], שבכל אחד יש חומרא שאינה נמצאת בשני, וממילא מוכחה שחומרא זו אינה גורמת לדין שעור בהמה טמאה טמא בהם, אלא מה שגורם לדין זה הוא הצד השווה שבהן שעור טמא בהן, ועשה עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה, אם כן אף אני אביא אהל המת שעור טמא בו, ונעשה בו עור בהמה טמאה כעור בהמה טהורה,

פирכא: אי אפשר לומוד מנגעים וSharzim, שהרי הם חמורים יותר שמטמאים בפחות מכזית

אמר ליה רבא מברניש לרביashi: איך למיפרך מה להצד השווה שבהן שכן הם חמורים יותר שהם טמאין בפחות מכזית (Sharzim בעדשה, ונגעים בגריס), תאמר במת שאינו מטמא אלא בכזית.

לימוד חדש: לומדים זאת בק"ז מנוצה של עיזים

אלא אמר רבא מברניש: [למוד ב] איתא בקהל וחומר מנוצה של עיזים, שאין מטמא בנגעים [דהה צמר ופשטים כתיב], טמא באهل המת [אם שעשו אהל, דהא ממשכן גמר ליה, ועיקר אהל דכתיב במשכן ביריעות עזים כתיב], אם כן עור בהמה טמאה שמטמאה בנגעים, אינו דין שמטמאה באهل המת.

בירוד: לאיזה 'מלאת שמי' הוציאו לחדר שלא הוכשרה לצורכה אלא עוד בהמה טהורה

مبرרתת הגمراה: ולא הא דתני רב יוסף לא הוכשרו במלאת שמיים אלא עור בהמה טהורה בלבד, למאי הלכתא, כי הרי اي אפשר לומר שדבריו נאמרו למד שמשכן לא היה עור בהמה טמאה ומילא עור בהמה טמאה אينו מקבל טומאת אהלים. כי, כי הרי לשיטת רבא מברניש עור בהמה טמאה מטמא בטומאת אהל, ואם כן לגבי איזה הלכה הוא נפקא מינה שלא הוכשר למלאת שמיים אלא עור בהמה טהורה.

[הצעת ביאור, לעניין קלף התפילין]

מבארת הגمرا: **لتפילין** איתמר, דהיא נמי מלאכת שמים, ועל זה אמר רב יוסף שלא הוכשר לצורך קלף התפילין אלא עור בהמה טהורה בלבד.

[דוחית הביאור]: **תפילין** בהדייא כתיב فهو 'למען תהיה תורה ה' בפיק', ודורשים: מן המותר בפיק, ולא מדבר טמא שאינו מותר בפיק.

[הצעת ביאור, לעניין הבתים]

אלא, לעורן [עור הבתים] שעיל זה לא נאמר 'למען תהיה תורה ה' בפיק', שאין זה בכלל 'תורה', שהרי בתים לא כתוב 'תורה' אלא ב'קלף'. ועל זה חידש רב יוסף שהוא מלאכת שמים ולא הוכשר לצורך הבתים אלא עור בהמה טהורה.

[דוחית הביאור]: והאמיר אביי, שין של **תפילין** [שיש צורת שיין על הבתים, וברצועות יש צורת דיל"ת וצורת יו"ד] הלכה למשה מסיני, וכיון דאות השם נכתב בתים, הרי זה בכלל 'תורה', וגם על זה נאמר 'תורה ה' בפיק', מן המותר בפיק.

[הצעת ביאור, לשערות והגידים]

אלא רב יוסף בא להשミニענו, לעניין **לכרכן בשערן** [שצריך כריכת וקשירת פרשיות התפילין (לפניהם) שמכניסים את הפרשיות לתוך הבית מקפלים אותם וכורכים עליהם שעיר) שצרכיהם לעשות זאת בעור בהמה טהורה], **ולתופרן בגידן** [את הבתים תופרים בגידים, וצרכיהם לעשות זאת בגיד בהמה טהורה].

[דוחית הביאור]: **הא נמי הלכה למשה מסיני הוא, דתניא: תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני, נכרכות בשערן, ונתפרות בגידן.**

[ביאור: לרצועות התפילין]

אלא לרצועות [רב יוסף בא להשミニענו על הרצועות של התפילין שצרכיהם לעשותם מעור בהמה טהורה].

שואלת על כך הגمرا: והאמיר רבי יצחק: **רצועות שחורות, הלכה למשה מסיני, וכיון שהוא הלכה למשה מסיני, נאמר 'בהלכה' גם שצריך לעשותם מעור בהמה טהורה.**

עונה הגمرا: **נחי דגמירי** [אף שלומדים מהלכה למשה מסיני, שייהיו הרצועות] **שחורות**, מכל מקום טהורות מי גמירי [וכי לומדים מההלכה למשה' שצריך לעשות את הרצועות מעור בהמה טהורה, והרי זה לא נאמר 'בהלכה', וענין זה בא רב יוסף לחדר שאות הרצועות עושים רק מעור בהמה טהורה].

האם התחש היה טהורה או טמאה

מאי הוי עליה דתחש הייתה בימי משה [כיון שהتابאר לפי הרבה מברניש שוג עור בהמה טמאה מקבל טומאת נגעים, וממילא התבאר בדברי רב יוסף שלא הוכשרה מלאכת המשכן אלא עור בהמה טהורה, לא נאמרו דבר זה לגבי המשכן, אם כן יתכן שהיה

במשכן עור בהמה טמאה. ואם כן יש להסתפק האם התחש שהיה במשכן היה מעור בהמה טהורה או טמאה].

ראיה שהוא מין טהור

אמר רבי אלעא אמר רבי שמואל בן לקיש, אומר היה רבי מאיר: תחש שהיה ביום משה בריה בפני עצמה היה, ולא הכריעו בה חכמים אם מין היה הוא אם מין בהמה הוא, ורקן אחת הייתה לו במצחו, ולפי שעלה נזדמן לו למשה, ועשה ממנו משכן, ונגנץ.

[ביאור הראיה]: מדקאמר קרן אחת הייתה לו במצחו, שמע מינה טהור היה, דאמיר רב יהודה: שור שהקריב אדם הראשון, קרן אחת הייתה לו במצחו, שנאמר יתיטב לה' משור פר מקרין מפריס' [ובודאי שאדם הראשון הקריב מין טהור]

مبرרת הגמרא: 'מקרין' תרתי משמע?

מבארת הגמרא: אמר רב נחמן בר יצחק: 'מקרן' כתיב.

[בירור: ממקור זה נלמד שהוא מין בהמה]

مبرרת הגמרא: וליפשוט מיניה דמיון בהמה הוא שהרי משמע שהוא המין שהיה אצל אדם הראשון, ושם הוא היה שור, שהוא מין בהמה.

[ביאור: אין זה הוכחה שהדי יש גם מין היה שיש לה קרן אחת]

מבארת הגמara: כיון דאייכא קרש, דמיון היה הוא, ולית לי אלא חדיא קרן, אייכא למימר מין היה הוא.

משנה

פתילה מכגד האם היא מקבלת טומאה והאם מדליקים בה

פתילת הבגד שкопלה [כמו שעושים פtileות, שמגלגים חתיכת בד קטנה עד שנהיית דקה, ומשתמשים בה לפטילה] ולא הבהבה [לא העביר את הפטילה על גבי האש כדי שתהא חרוכה ותידלק יפה].

[דעה א']: **רבי אליעזר אומר: טמאה היא** [שבגד בגודל שלוש אצבעות על שלוש אצבעות, הוא kali, והרי הוא מקבל טומאה], וקייפול הבגד אינו מבטלת מטורת בגד, הויל ולא הבהבה, ואין מדליקין בה [והגמara תבאר את טעם הדבר].

[דעה ב']: **רבי עקיבא אומר: טהורה היא** [שקייפול הבגד מבטלו מטורת בגד, וכיון שאינו כלוי אינו מקבל טומאה]. ומדליקין בה.

גמר

כיאור א' במחולקת לעניין טומאה: אם קייפל בגין הפתילה מבטלו מהתורת בגין

בשלמא לעניין טומאה, בהא פלייגי, דרבי אליעזר סבר קייפל אינו מועיל לבטלו מהתורת בגין, ובמילתיה קמייטה קיימה [ובדברו הראשון הוא בשאר, שהוא נשאר בגין], והרי הוא מקבל טומאה.

ורבי עקיבא סבר קייפל מועיל לבטלו מהתורת בגין, ובטולי בטיל [והרי הוא מתבטל, ואיןו 'כלין'], ואיןו מקבל טומאה.

כידור: מה כיאור המחולקת אם מדליקים בפתילה בגין שקייפה ולא הבהבה

אלא לעניין הדלקה, במאי פלייגי?

כיאור א' במחולקת לעניין הדלקה: אם קייפל מבטל את בגין', הרי כבר מבعد יום אינו בגין, ואיןו נולד. אבל אם הקייפול אינו מבטל בגין', כשהמדליקו ביום טוב מבטלו, והרי זה מוקצה ד'נולד'

[הקדמה א' לביואר, מדובר בבגד שהוא בדיקן ' בגין':] אמר רבי אליעזר אמר רב אוושיא: וכן אמר רב אדא בר אהבה: הכא בשלוש על שלוש מצומצמות עסakinן [כאן מדובר בבגד שהוא בדיקן בגודל ג' על ג' אצבעות].

[הקדמה ב' לביואר, מדובר ביום טוב, וכולם טוערים שיש איסור מוקצת ביום טוב:] ביום טוב שחיל להיות ערבות שבת עסakinן, דכולי עלמא אית להו דרבבי יהודה, דאמר מסיקין בכלים, ואין מסיקין בשברי כלים [שנשברו בו ביום, שהם 'נולדו' ביום טוב, ויש איסור מוקצת בemma sh'nold' ביום טוב].

[הקדמה ג' לביואר, צריך לדליק את רוב הפתילה היוצאת מהנרת:] **ודכולי עלמא** אית להו דעתו, **דאמר עולא: המדליק נר, צריך שידליק ברוב היוצא,** [שלא שידליק מעט מהפתילה, והשאר ידלק עצמו, אלא צריך לדליק בידיו את רוב הפתילה היוצאת מהנרת], **הلكך** צריך **לעשות** בחדלקת הנרת, לאחר שהוא נפחת משלש אצבעות, שלאחר שהתחילה להדלקו - צריך להמשיך עד שمدליק את רוב הפתילה היוצאת מהנרת.

[ביואר המחולקת, לפי ג' הקדמות אלו:] **רבי אליעזר סבר: קייפל אינו מועיל** [איןנו מבטל את הבגד, ולאחר מכן בערב יום טוב לפתילה, עדין הוא 'כלין'], **וכיוון דאדליק ביה פורתא** [וכיוון שהדלק קצת מעט מהפתילה], **כיוון שהבגד היה בתחילתה בדיקן בגודל ג' אצבעות מצומצמות, וכעת הוא פחות מג' אצבעות, הוייא ליה שבר כל' [שהרי פחות משלש אצבעות, איןו כל'], והרי זה שבר כל' שנשבר ביום טוב], **וכי קא מדליק** [וכאשר ממשיך להדלק את רוב הפתילה] **שבבר כל' קמדליך,** **ולכן אמר רבי אליעזר שאין מדליקין בה.****

ורבי עקיבא סבר: קייפל מועיל ואין תורה כל' עליו [וכיוון שקייפה את הבגד להcin את הפתילה מערב יום טוב, **שהרי אין עושים פתילה ביום טוב**], הרי כבר מבعد יום אינו בגודל ג' אצבעות, וכבר איןו כל', [**ואינו נעשה שבר כל' ביום טוב**], שהוא בעז בعلמא, **וכי קמדליך בעז בعلמא קמדליך,** **ולכן אמר רבי עקיבא שמדליקים בה.**

[לפי ביאור זה מבادر רב יוסף ברייתא]

אמר רב יוסף: הילנו דתנינא [זהו מה שהייתי שונה מרבותי]: 'שלוש על שלוש מצומצמות', ולא ידענא למאי הלכתא [לא ידעתי לאיזה הלכה נאמרה ברייתא זו, שהרי לעניין טומאה ג' על ג' מצומצמות מקובלות טומאה, וכל שכן יותר מכך, וכעת לפि הביאור הב"ל מבואר, שברייתא זו נאמרה על משנתינו שהיא עוסקת בהדלקת נר ביום טוב בפתחה שהיא בדיק בוגדר ג' אכבעות].

[**שאלת ביאור א, הריך רב אדא בר אהבה אמר במקום אחר שפוסקים שאין נולד ביום טוב:**]
שואלה הגמרא: ומדקה מתרץ רב אדא בר אהבה אליבא דרביה יהודא [שהרי הקדים לביאורו שהנתנים במשנתינו סוברים שיש ביום טוב אישור מוקצה בנולד], שמע מינה רבבי יהודא סבירה לייה.

ועל כך קשה:ומי אמר רב אדא בר אהבה הכין?
והאמיר רב אדא בר אהבה נカリ שחקק קב בבקעת [עשה חור בגודל 'קב' בחתיכת עץ] ביום טוב, ישראל מסיקה ביום טוב, ואמאי [ולמה אינו מוקצה, והרי נולד הוא?]

[**יישוב ביאור א: רב אדא בר אהבה עצמו סבר שאין נולד ביום טוב, וביאורו כאן שיש נולד הוא בשיטת רבבי אליעזר ורבבי עקיבא במשנתינו**]
עונה הגמרא: לדבריהם דרבנן אליעזר ורבבי עקיבא אמרו ליה [מה שרבע אדא בר אהבה ביאר את משנתינו כדעת רבבי יהודא שיש אישור מוקצתה Dunnol, ביאר זאת לפי שיטת רבבי אליעזר ורבבי עקיבא, שראה שאין אופן לבאר את מחלוקתם במשנה, אלא לדעת רבבי יהודא], וליה לא סבירה ליה [אך רב אדא בר אהבה עצמו, אינו סובר כן], אלא [הוא סבר] כר' שמעון [שאין אישור מוקצתה במא שנולד ביום טוב].

שבת דף כט

שבת קודש יי' ניסן תש"פ

נכרי שחבק קב בביטחון, ישראל מסיקה ביום טוב, ואמאי נולד הוא? לדבריהם דברי אליעזר ורבי עקיבא קאמר ליה, וליה לא סבירא ליה. [התבאר בדף הקודם].

כיאור ב' במחולקת לענין הדרלה: המחלוקת היא אם מותר להדליק בשבת בפתילה שאינה מחורכת

רבא אמר: הינו טמא דברי אליעזר [שאין מדליקים בפתילה הגד שkippeh ולא הבהבה, שלא העביר את הפתילה על גבי האש כדי שתהא חרוכה ותידליך יפה], לפי שאין מדליקין נר שבת בפתילה שאינה מחורכת, ולא בסמרותוין שאין מחורכין, שאין דולקין יפה, ורבי עקיבא חולק וסובר שאפשר להדליק בפתילה זו.

[בידור: על מה אמרה הבריתא 'שלש אכבעות מצומצמות']

לפי ביאור זה דברי המשנה לא נאמרו דווקא בגין הדבר שהוא בגודל ג' אכבעות, כי שהתבאר בביאור הקודם (שביארו שהמשנה דנה מצד מוקצת דנולד) אלא בכל פתילה שאינה מחורכת, ואם כך מבירתה הגמרא: אלא הא דתני רב יוסף [הבריתא שהביא ר' יוסף לעיל שנאמר בה] שלש על שלש מצומצמות, למאי הלכתא [לאיזה עניין נאמרה, שהרי לפי ביאור זה, אי אפשר לבאר מה שביארנו בזה לעיל]?]

[ביאור: לענין טומאה, שאף בנד שיש בו ר' אכבעות על ג' אכבעות במדוק, מקבל טומאה, ואף שאחר שיקפלו את קצוותיו לא ישאר בו נ' על ג']

מבארת הגמרא: לענין טומאה,

דתנן: חתיכת بد שהיא שלש על שלש אכבעות שאמרו שהיא מקבלת טומאה, הינו חוץ מן המלל [שהבד גדול מעט יותר מג' אכבעות על ג' אכבעות, שלאחר שיקפלו את קצוות הבד (שדרך תופרי בגדים לכפול את קצוות הבד, כדי שקצה הבד יהיה עבה קצת, שם תופרים את הבד ומחרבים אותו בלבד אחר) ישאר בו ג' אכבעות שהוא שיקפו של بد שמקבל טומאה [שוגדל بد כזה ראוי לתופרו כתלאי' לבגד של עני], דברי רבי שמעון].

וחכמים אומרים: שלש על שלש מכוננות [מצומצמות] הוא שיעור בגין שמקבל טומאה, ואף שאחר שיתפרקו את הקצוות לא יהיה בו ג' על ג', הוא השוב לקבלת טומאה.

זה מה שאמר רב יוסף שג' על ג' מצומצמות מקבל טומאה, אף שלאחר שיתפרקו לא ישאר בו ג' על ג'.

'נולד' ביום טוב

[מחולקת א', אם מסיקים בשברי כלים:] אמר رب יהודה אמר רב: מסיקין בכלים [נותנים

בימים טובים בתוך מדורה להבעיר מהם אש להסקה], ואין מסיקין בשברי כלים [שכלים שנשברו ביום טוב, הם מוקצה, שהם 'נולדו' ביום טוב], דברי רבי יהודה. ורבי שמעון מתיר. [מחלוקת ב', אם מסיקים בגרעיני תמרים]: מסיקין בתמרין [נווחנים ביום טוב התמרים בתוך מדורה להבעיר מהם אש להסקה, שאינם מוקצתה שהרי הם ראויים לטלטלם לאכילה, וממילא הם גם לטלטלם להסקה]. אבל אם **אכלן** [את התמרים ביום טוב] אין מסיקין בגרעינים היו בתוך התמרים, והרי הם מוקצתה **שנולדו** ביום טוב, שלפנוי שאכל את התמרים, הגרעינים היו [מחלוקת ג', אם מסיקים בקליפות אגוזים]: מסיקין באגוזים, שאינם מוקצתה. אבל אם **אכלן** [את האגוזים ביום טוב] אין מסיקין בקליפותיהם [שהם 'נולדו' ביום טוב, שלפנוי שאכל את האגוזים, הקליפות לא היו בפני עצמו, והרי הם מוקצתה **שנולדו** ביום טוב], דברי רבי יהודה. ורבי שמעון מתיר.

[הטעם שהוצרכו להשמיינו ג' אופנים אלין]

צרכא [הטעם שהוצרכו להשמייע לנו ג' מחלוקות אלו, בשברי כלים, בגרעיני תמרים, בקליפות אגוזים], מפני שלא הייתה יודע דין אחד מחייבו, כדלהלן:

[את המחלוקת לגבי גרעינים, לא הייתה יודע ממה שנחalkerו לגבי כלים]: **דאילא אשמעין** קמייתא [שאם רב היה משמעו לנו רק שנחalkerו לגבי שברי כלים], הייתה אומר בהחיא אמר [בשברי כלים אמר] רבי יהודה שהוא מוקצתה, משום **דמעיקרא כל**, והשתא שבר כל, והוא ליה נולד, ואסור.

אבל גרעיני תמרים, **דמעיקרא** [שבתחילת, לפני שאכלו את התמרים הם] גרעיניין, והשתא [ועכשיו], לאחר שאכלו את התמרים הם] גרעיניין, **אימא שפיר דמי** [היתה אומר, שאין זה נולד, והם טובים ומותרים להסיק בהם ביום טוב], لكن הוצרך רב להשמיינו שגם בזה לדעת רבי יהודה הוא 'נולד'.

[את המחלוקת לגבי אגוזים, לא הייתה יודע ממה שנחalkerו לגבי גרעינים]: **ואילא אשמעין** גרעיניין [שבזה נחalkerו ודעת רבי יהודה שהם 'נולד']. **הוא אמיןא** [היתה אומר, רק בזה אומר רבי יהודה שהם 'נולד' מפני] **דמעיקרא** [שבתחילת, לפני שאכלו את התמרים, הגרעינים **מכסין** [מכוסין], והשתא **מייגלין** [וכעת, לאחר שאכלו את התמרים הם מגולים], הכלך נולד הו].

אבל **קלימי אגוזין**, **דמעיקרא** [שבתחילת, לפני שאכלו את האגוזים, הקליפות] **מייגלו** [מגולים], והשתא **מייגלו** [וכעת לאחר שאכלו את האגוזים, הם גם מגולים]. **אימא שפיר דמי** [היתה אומר, שאין בזה נולד, והם טובים ומותרים להסיק בהם ביום טוב], لكن הוצרך רב להשמיינו שגם בזה לדעת רבי יהודה הוא נולד.

צרכא.

המקור שרב אמר זאת בשם רב יהודה

והא דרב [מה שרב יהודה אמר בשם רב לרבי יהודה אין מסיקין בגרעינים, מפני

שם מוקצה שם 'נולדו' ביום טוב], לאו בפירוש איתמר [לא אמר זאת רב במפורש], אלא מכלא איתמר [אלא דבר זה נלמד מכלל מעשה שהיה].

דבר אכל תמרי [שרב אכל תמרים ביום חול], ושדא קשיתה לבוכיה [זורק את הגרעינים לתוך כירה חלולה].

אמר ליה רבי חייא: בר פחתי [בן גודלים], נגדו [דבר זה] ביום טוב אסור, כיון שהגרעינים הם מוקצתה.

مبرרת הגמרא: קיבלה מיניה [האם رب קיבל את דברי רבי חייא], או [שרב] לא קיבלה מיניה [מרבי חייא].

[הצעת ראה]: תא שמע, דכי אתה رب לבבל, אכל תמרי [ביום טוב] ושדא קשיתה להחיותא [זורק את הגרעינים לחיות].

[ביאור הראה]: מי לא בפרטיאתא [וכי אין מדובר, בתמורים פרטיים שהם טובים וمبושלים היטב, וכל האוכל נפרש מהגרעין, ואין הגרעין ראוי לטלטל כלל, ואפיו הנçi טלטלם להשליכם לחיות, הרי מוכח מכאן שרב שמע זאת מרבי חייא] ולא קיבלה שהרי לא חשש למוקצתה בגרעיני התמרים.

[דוחית ראה]: דוחה הגמרא: לא מדובר, בתמורים טובים, אלא בארכימאתא [בתמורים ארמיים שאין מתבשלות יפה, ואין האוכל נפרש מהן, ומשתיר בגרעינינה]. הוואיל וחוזי אגב אימיהו [וממילא כיון שנשאר מפרי התמר על הגרעין, אין הגרעין מוקצתה, שהוא ראוי לטלטל אגב הפרי שעליו], ואין ראה ממה שרב התיר לטלטל גרעינים אלו, שהוא גם מותר לטלטל גרעינים שלא נשאר עליהם כלל מהפרי

בידור: לרבי יהודה כיצד מסיקין בכלים, הרי לאחר שהתחילו להסיקם הם נהנים שבריכלים

אמר ליה رب שמואל בר בר חנה לרבי יוסף: לרבי יהודה דאמר מסיקין בכלים ואין מסיקין בשבריכלים, כיון דעתך فهو פורטא [כיון שהدلיק מעט מהכלים], והוא ליה שברי כלים, וכי א מהפק [וכאשר הוא מוליכם בתנור מזווית לזרית] באיסורה קא מהפק [שהרי הם מוקצתה].

בידור: על ידי ביטול ברוב

מתרכת הגמara: דעכד כדי מתנה, דאמר רב מתנה אמר רב: עצים שנשרו מן הדקל לתנור ביום טוב, [והרי העצים מוקצתה, שהם נשרו מהעץ בשבת], מרבה עצים מוכנים עלייהן, וmbטלאן ברוב ומסיקין, וכן בנידון זה, מוסיף בתנור עצים, וכיון שהרוב הם עצים, הכלים השבורים בטלים ברוב, ומותר הוא להפק' בהם ביום טוב.

ביאור ב' בחלוקת לעניין טומאה: נחלקו בכnder שאין בו ג' על ג' טפחים, וייחדו לשימוש כל, אם הוא מקבל טומאה

רב המוננו אמר: הכא [המשנה כאן מדברת] בפחות משלשה על שלשה עסקין [בפתילותם שהם חתיכות בד שהם פחות מג' על ג' טפחים], ומה שהמשנה אמרה 'פתילת הבד שkipphala', היינו כדי לבהיר את דעתם לגבי הדלקה, אבל לגבי טומאה, מדובר אף בחתיכות בד שהם פחות מג' טפחים, ואין מקומות לפתילות.

ומקווי מטלניות שננו כאן [ושנינו כאן דין מטליות שהם קלות בעניין בעלייהם, שהם מיעודות לשימוש שאינו חשוב, האם הם מקבלות טומאה], **ואזdia רבי אליעזר לטעמיה,** ורבי עקיבא לטעמיה, שהם נחלקו בעניין זה, כדלהלן:

[חלוקת התנאים בדיון מטליות שאינם 'חשיבות']

דתןן, פחות משלשה על שלשה [מטלית שאין בה ג' על ג' טפחים, ואין בה שיעור חשוב] שהתקינו [שהקצתה אותו] לפיק בזאת המרץ [לסתום נקבים שהמים באים דרך שם למרץ], ולנער בזאת הקדרה [או לאחוזה בו שלו קדרה כדי לנער את תוכתה לתוך האצלחת], ולקנח בזאת הרחיים [או לנוקות בו ריחיים], שככל אלו הם שימושים לא חשובים, בין מן המוכן, ובין שאין מן המוכן, טמא, דברי רבי אליעזר. ורבי יהושע אומר: בין מן המוכן, ובין שלא מן המוכן, טהור. רבי עקיבא אומר: מן המוכן, טמא. ושלא מן המוכן, טהור. [ודבריהם יבואו להלן].

[מטליות שזרקם לאשפה, לכוליعلم אין מקבלות טומאה:]

ואמר עולא, ואיתימא רביה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הכל מודים, זרקו [אם זרק מטליות אלו באשפה, דברי הכל טהור, אין מקבלות טומאה], כיון שאינם מיעודות לשימוש חשוב ואף הוכיח שאינו מחשייב אותם, וביטל אותם מתרות 'כלי'. [עמדו ב]

[מטליות שמניהם ב קופסה, לכוליعلم אין מקבלות טומאה]

הנicho [אם הניח מטליות אלו] בkopfesa, דברי הכל טמא [הרי הם מקבלות טומאה], כיון שהוכיח וגילה דעתו שהם חשובים בעניינו, והרי הם כלי.

[חלוקת התנאים כשהניהם במקום 'אמצע' לא בפתח, ולא בkopfesa]

לא נחלקו, אלא [שלא הניחו בkopfesa ולא זרקו לאשפה, וכגון] שתלו במנגד [במתלה], או שהניהם לאחרורי הדלת.

[ביאור דעת רבי אליעזר]: **רבי אליעזר סבר: מדלא זרקו באשפה** [מכך שלא זרק את המטלית לאשפה אלא הניחה במנגד או מאחוריו הדלת], **הרי מוכח שדעתיה עילوية** [שדעתו עליון, והוא רוצה להשתמש בו, וכיון שהוא חשוב בעניינו, הרי הוא 'כלי' ומתקבל טומאה], וזה שאמר רבי אליעזר: בין מן המוכן - שהחשייבו והוא בкопסא, ובין שאין מהerioriman המוכן - שלא עשה מעשה מיוחד להחשיבו, אלא תלו במנגד או הניחו מאחוריו הדלת, הרי הוא 'כלי' ומתקבל טומאה.

ומאי קרי ליה [ולמה רבי אליעזר קורא לתלו במנגד או הניחו מאחוריו הדלת] **'שלא**

מן המוכן', [אף שלשיותו הוא 'כלי' המוכן לשימוש]; כיון **דلغבי קופסה**, לאו מוכן הוא [שיחשית למטלית שהניחה בקופסה ועשה גילוי דעת להחשייבו, אינו 'מוכן'].

[ביאור דעת רבי יהושע]: **mdl'a הניחו בקופסה** [מכך שלא הניח את המטלית בקופסה, אלא הניחה במוגד או אחריה הדלת], **הרி בטולי בטליה** [אינו מחשיב את המטלית, ואינה 'כלי' ואני מקבלת טומאה], וזה שאמר רבי יהושע: בין מן המוכן - שהניחו במוגד או אחריה הדלת, ובין שלא מן המוכן - שזרקו לאשפה, האי אינו 'כלי' ואני מקבל טומאה.

ומאי קרי ליה [ולמה רבי יהושע קורא לתלאו במוגד או הניחו אחריה הדלת] 'מוכן', **אף שלשיותו אינו כלי**, 'אינו מוכן לשימוש'; כיון **דلغבי אשפה**, מוכן הוא [שיחשית למטלית שהניחה באשפה, ועשה גילוי דעת שאינה חשובה, הרי הוא 'מוכן'].

[ביאור דעת רבי עקיבא]: **בתלאו במוגד סבר לרבי אליעזר** [שהוא נחשב 'כלי', שהרי הניחו שם כדי להשתמש בו]. **בhnicho אחריה הדلت סבר לה לרבי יהושע** [שאינו נחשב 'כלי', שהרי לא הניחו במקום כדי להשתמש בו, אלא הניחו אחריה הדלת, והרי זה זרקו לאשפה], וזה שאמר רבי עקיבא: מן המוכן - שתלאו במוגד, הרי הוא 'כלי' ומქבל טומאה. ושלא מן המוכן - שהניחו אחריה הדלת, אינו 'כלי' ואני מקבל טומאה.

ביאור משנתינו לפי זה, לרבי אליעזר מוקול מטלניות מתקבלות טומאה, ולרבי עקיבא אינם מקללים טומאה

ובזה נחלקו במשנתינו לגבי פtilת הבגד שקייפה, שהוא עומדת לשימוש שאינו חשוב, לרבי אליעזר סובר שהיא מקבלת טומאה, שככל שלא זרקה לאשפה, הרי היא חשובה ומתקבלת טומאה. לרבי עקיבא סובר שכיוון שלא הניחה בקופסה והוא מיועדת לשימוש שאינו חשוב, אינה מקבלת טומאה.

הוכחה מהמשנה שרבי עקיבא חוזר בז' תלאו במוגד' והוא סובר גם בז' לרבי יהושע שאינו מקבל טומאה

והדר ביה רבי עקיבא **לגביה דרביה יהושע** [ורבי עקיבא חוזר בו והוא סובר כדעת רבי יהושע שלא רק בהניחו אחריה הדלת אינו מקבל טומאה, אלא גם שתלאו במוגד אינו מקבל טומאה].

וממאי [שרבי עקיבא חוזר בז']?

אמר רבא: מדקתי נמי [במשנתינו] **פטילת הבגד, Mai Ariya Dathni** [במה מדובר שהמשנה שונתה] **פטילת הבגד** [شمםעה שהוא פtilה שהיא חלק מבגד], **ליתני פtilה של בגד** [שהוא פtilה שעשו מבגד].

mai ptilat hagd, dedain hagd ho [شمםעה שקייפל הבגד עצמו שלם, שעדין בגד הוא קצר, וחשוב בעיניו], ועל זה אמר רבי עקיבא שאינו מקבל טומאה, ואופן זה הוא כתלאו במוגד' שהוא עדין קצר חשוב בעיניו, והוא יותר מזרקו אחריה הדלת, שהוא פחות חשוב], ומכך שבאופן זה אומר רבי עקיבא שאינו מקבל טומאה, מוכח שרבי עקיבא חוזר בו ממה שאמר שرك בזרקו אחריה הדלת אינו מקבל טומאה, ובתלאו במוגד

הוא מקבל טומאה, והוא סובר כרבי יהושע שבין בתלאו ב מגוד ובין בזרקו אחורי הדלת, אינו מקבל טומאה.

משנה

הנחת כלים מעיל הנר עם שמן שינטויף שמן לנר

[דעה א]: לא יקוב אדם בערב שבת שפופרת של ביצה, וימלאנה שמן, ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת [שיהא השמן מטפוף כל שעה לתוכן הנר], שגוזרים שמא יקח מהשמן בשבת, וכיון שהקצתו לנר, חייב משום מכבה. ואפילו היא [השפופרת] של חrust שהיא מאוסת, מכל מקום גוזרים בזזה.

[דעה ב]: ורבי יהודה מתיר, [שלא גזו בזזה].

אם האומן חיבר את הכלים מתחילה לנר

אבל אם חברה היוצר מתחילה [שמתחילה עשה נר שמן שמחובר אליו שפופרת של ביצה], מותר [להשתמש לנר זה לשבת, כייש שמן בשפופרת המחוורת לנר], אף לדעת חכמים, מפני שהוא כלוי אחת, [ובאופן כזה לא חששים שמא יסתפק מהשמן, שכיוון שהשפופרת היא חלק מהנר, אדם לא משתמש בשמן שבתוכו נר, או בשמן שבספופרת שמחוברת לנר, שימושו אישור שבת בדיל מיניה].

הנחת כלים עם שמן בסמוך לנר, ונוטן הפטילה בתוכו

[דעה א]: לא ימלא אדם קערה של שמן, ויתננה בצד הנר, ויתן ראש הפטילה בתוכה [בתוך הקערה] בשביל שתהא שוואבת [שהשמן ימשך דרך הפטילה שצידה אחד בקערה, לצידה השני הבוער בנר הדולק], שגוזרים שמא יסתפק מהשמן, וכיון שהקצתו לנר, חייב משום מכבה.

[דעה ב]: ורבי יהודה מתיר [שלא גזו בזזה].

גמרה

הטעם שהמשנה הוצרכה לשנות כמה אופנים

[הטעם שהוצרכו לשנות את האופן השני, שפופרת של חrust, ואי אפשר ללמידה מהאופן הראשון]: וצריכה [המשנה הוצרכה ללמידה שנחלקו רבי יהודה וחכמים לגבי שפופרת של חrust], כדי אשמעין [מחוליקתם רק לגבי שפופרת של ביצה, הייתה אומרים: בהא אמר רבן, דכיון דלא מאיסא [שכיוון שאינו מאוס], את לסתפוק מינה [גוזרים שמא יבוא לקחת מהשמן], אבל בשפופרת של חrust דמאיסא [שהוא מאוס], אימא מודו ליה לרבי יהודה [שכיוון שהוא מאוס, אין חששים שהוא ישתמש בשמן].

[הטעם שהוצרכו לשנות את האופן הראשון, שפופרת של ביצה, ואי אפשר ללמידה

מהאופן השני]: **ואי אשמעין** מחלוקתם בשופורת של חרס, היתי אומר: בהא אמר רב**י** **יהודא** שלא חוששים שהוא יבוא לחתת מהשמן, שהרי הוא מאוס מהחרס. אבל בהיא [בשמן שהניחו בשופורת של ביצה שאיןו מאוס] **אימא מודי להו** [היתי אומר שרבי יהודה מודה] **לרבנן** שגורים-sama יבוא לחתת ולהשתמש בשמן.

[הטעם שהוצרכו לשנות את האופן השלישי, קערה בסמוך לבר, ואיל אפשר לলומדה מהאופן הראשון והשני]: **ואי אשמעין** הנך תרתי [אם היו משמעיים לנו את מחלוקתם לגבי שופורת של ביצה ושופורת של חרס], היתי אומר: **בהני קאמר** [באלו אומר] רב**י** **יהודא** [שלא גוזרים], **מושום דלא מיפסק** [כיוון שאיןם מופסקים מהנבר, אלא מונחים מעל הנבר, ובאופן זה, הוא מבחין ויודע שהשופורת היא חלק מהנבר, ויבוא להסתפק מהשמן]. אבל **קערה דמייפסקא** [שaina מונחת בחיל הנבר (מעליו) אלא היא מופסקת מהנבר, ומונחת לידיו, **אימא מודי להו** [הitti אומר שרבי יהודה מודה בזה] **لרבנן**, שגורים-sama יבוא להסתפק מהשמן, כיוון שאיןנו נזהר בזה, כיוון שהקערה אינה חלק מהנבר].

[הטעם שהוצרכו לשנות את האופן הראשון והשני, ואיל אפשר לলומדם מהאופן השלישי]: **ואי אשמעין בהחיה** [אם היו משמעיים את מחלוקתם בקערה], הitti אומר: **בביהיא קאמורי** [באופן זה אומורים] **רבנן** שגורים-sama הוא יבוא להסתפק מהשמן, כיוון שאיןנו חלק מהנבר, אבל **בבניה תרתי** [בשני האופנים האלה, בשופורת של ביצה ושופורת של חרס], **אימא מודה** [הitti אומר שרבן מודים] **לרב**י** יהודה**, שאין גוזרים בזה, כיוון שהוא נזהר בזה, שראה שהוא חלק מהנבר, ולא יבוא להסתפק מהשמן.

צרכא [לכן הוצרכה המשנה להסבירו את מחלוקתם בכל האופנים המוזכרים במשנה].

שנינו במשנה: **ואם חברה היוצר מתחלה, מותר וכו'.**

אם בעל הבית עצמו חיבר את הכליל לנדר

תנא, אם חברה [בעל הבית עצמו מבזע יומן] **בסיד** ובחורסית, מותר.

שואלת הגמרא: **והאן יוצר' תנן**, ומשמעותו שモתר רק אם 'יוצר' הנבר חיבר את השופורת לנבר, ולא אם חיברה בעל הנבר. עונה הגמרא: **מאי כוונת המשנה יוצר'**, לא שחיברה 'יוצר' הכליל, אלא אפילו אם חיברה בעל הבית, אלא שחיברה **כעין יוצר** שחיברה חיבור טוב, כמו **שייצור'** הכליל עשוה.

רב**י** יהודה מוכיח כי שיטתו שמותר להניח נר עם שמן מעל נר

תנא אמר רב**י** יהודה: פעם אחד שבתינו [הינו בשבת] בעליית בית נתזה בלוד, והביאו לנו שופורת של ביצה, ומלאנוה שמן, ונקבנוו, והנחנו על פי הנבר, והיה שם רב**י** טרפון זוקנים, ולא אמרו לנו דבר, הרי מוכח מעשה זה שמותר להניח שופורת של ביצה עם שמן בצד הנבר, ואין גוזרים-sama הסתפק מהשמן.

חכמים דוחים את דעתו

אמרו לו: ממש ראייה? שאני בית נתזה דזריזין הון, ולכך בהם לא גזרו חכמים, שהם זריזים זהיריים בהלכה, ולא חשו שהם יבואו להסתפק מהשמן, אבל בשאר כל אדם גזרו בזה.

מעשה שנזרו גוירה אף במקום שהחחש לא קיים, כדי שלא יצא מכך תקלת, שיבואו להתיר גם במקומות שהחש קיים [כמו המעשה הניל' ברבי יהודה]

מספרת הגמara: אבין ציפורה, גורר ספלא בעיליתא דשייא [גורר בשבת ספאל בעיליה שריצפתה משיש, שאין עושה בגירה זו חרץ, כמו שעושה בריצפה של חול] לעילא מרבי יצחק בן אלעזר [עשה זאת לפני רבי יצחק בן אלעזר].

אמר ליה רבי יצחק בן אלעזר: אי שתוקי לך, כדשתיקו ליה חבריא [אם אשtopic לך כמו שתתקו החברים, ר' טרפון והזקנים] לרבי יהודה, נפיק מיניה חורבא [יצא מזה תקלת, כמו שהיא אצל רבי יהודה שבגלל שלא אמרו שאסור להניח שופורת על נר, סבר שמותר (ולא חילק שرك שם היה מותר, כיוון שהוא זה בזריזים)], וכן במקרה זה יש לאסור גיררת ספאל אף בריצפה של שיש, גזירה עלייתא דשייא אותו עלייתא דעלמא [גזירה בעיליה שריצפתה משיש, ואף שאין גיררת ספאל עושה בה חרץ, כדי שלא יבואו להקל בעיליה רגילה שריצפתה אינה של שיש, גיררת ספאל עושה בה חרץ, (ואף שאין מתכוון לעשות חרץ, סבר ברבי יהודה בדבר שאין מתכוון אסור)].

דעת רבוי ירמיה רבה: רבוי שמעון התיר לנורדר רק ספאל גדוול. אבל בקטנים לכולי עולם אסור

ריש כנישתא [ראש הכנסת, המכenis ומוציא ומישב תלמידים ותינוקות בבית הכנסת] דברצרא [שם מקום] גורר ספלא לעילא מרבי ירמיה רבה [גורר ספאל בשבת לפני רבי ירמיה הרבה].

אמר ליה רבי ירמיה רבה: **כמאן** [בדעת מי אתה נהוג כן], **רבוי שמעון** [שיטובר בדבר שאין מתכוון מותר, וכיוון שאין מתכוון לעשות חרץ בגיררת הספאל, הריז זה מותר]. מכל מקום אין לך לעשות כן, שהרי: **אי אמר דאמיר רבוי שמעון** [להתיר גיררת ספאל בגודלים דלא אפשר] [בسفטים גדולים שאין דרך להוזים מקום ממקומם אלא בגירה שהרי הם כבדים ואין יכול ליטילן בידו]. אבל בקטנים יכול ליטלים בידם, מי אמר רבוי שמעון להתיר בזה, ואם כן מודיע אתה נושא ספסלים קטנים שאין מי שמתיר זאת.

דעת עולא: רבוי יהודה אסר רק בספאל קטן. אבל בגדוול לפי כולם מותר

ופligeא דעולא, דאמיר עולא מחלוקת [מה שנחalkerו רבוי שמעון ורבוי יהודה אם מותר לגורר ספאל, אין זה אלא] **בקטנים** [שרבי שמעון מתר, כי אינו מתכוון לעשות חרץ, ודבר שאין מתכוון מותר. ורבוי יהודה אוסר, כיון שמל מקום יכול לטלטלם בידו], אבל בגודלים [שאי אפשר לטלטלם בידו] דברי הכל מותר לגורם.

קושיא מבריתא שמבואר שנחalker בקטנים ובגדולים

מתיב רב יוסף, רבי שמעון אומר: גורר אדם מטה, כסא, וספסל, ובלבך שלא יתכוין לששות חריץ. ורבי יהודה חולק עליו, מבואר במסכת ביצה, רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגררים, ולכן **קטני גדולים** [המשנה מזכירה מטה שהוא גדולה] שגם בזו רב יוסף שמעון מתיר, ו**קטנים** [והמשנה מזכירה כסא שהוא קטן]. כדי לומר שגם בזו רבי יהודה אסור.

קשה לתרוייה [לעולא קשה שהרי הוא אמר שבגדולים לכולי עלמא מותר. לרבי ירמיה הרבה מדבר רק בקטנים. לרבי ירמיה הרבה מדבר רק בגדולים ירמיה הרבה קשה, שהרי הוא אמר שבקטנים לכולי עלמא אסור].

ישוב עולא ודרכי ירמיה לבריתא: לעולא מדבר רק בקטנים. לרבי ירמיה הרבה מדבר רק בגדולים

עונה הגمرا: **עלולא** מתרץ לטעימה, ורבי ירמיה הרבה מתרץ לטעימה,

עלולא מתרץ לטעימה: המשנה מדברת על מטה דומיא **כסא** [שכשם שכסה הוא קטן, גם המטה המדוברת במשנה היא קטנה], ובזו רב שמעון מתיר ורבי יהודה אסור אבל במטה גדולה גם רבי יהודה מתיר.

ורבי ירמיה הרבה מתרץ לטעימה: המשנה מדברת על **כסא דומייא דמטה** [שכשם שמטה היא גדולה, גם הכסא המדובר במשנה הוא כסא גדול], ובזו רב יוסר ורבי שמעון מתיר, אבל בכסא קטן גם רבי שמעון אסור.

קושיא על רבי ירמיה דבה: בבריתא משמע שנחalker גם לענין קטנים

מתיב רבה: מוכרי כסות מוכרים [כסות של שטן] **בדרכן** [شمורותם ללבשו בשוק כדי להראותו לולוך], ובלבך שלא יתכוין מוכר לייננות מהבגד בחמה מפני החמה, ובגשמיים מפני הghostמים, שלא אסורה תורה אלא לבישה או הנחת הבגד על גופו, כשהוא נהנה ממנו [כגון שלובשו או מניחו על עצמו להתחمم], בדרך כלל הלובשים, אבל אם אינו לובש כדי ליהנות ממנו, מותר, ואף אם נהנה על כrhoח, הרי הוא דבר שאין מתקoon ומותר.

והצנוין הכספיים, שמרחיקין עצמן מכל לוזות שפתיהם, אינם לובשים את הבגד שטן, אלא מפשילין במקל לאחוריהם [מעמידים את הבגד על מקל מאחוריהם]

[באיור הקושיא מהבריתא]: והאanca דאפשר למייבך **צנוועין** [שהרי אפשר לעשות כצנוועים ולהניח את הבגד על מקל]. **דכי קטנים דמי** [והרי זה מהאוףן המדובר על גיררת כלים קטנים שאפשר להרימם]. וכי לא מתקoon שרי רב שמעון לכתלה [ורבי שמעון הרי התיר למוכרי כסות להלביש את הבגד שטן, מפני שהוא דבר שאין מתקoon, ולא אסור זאת מפני שהוא אפשר לעשות זאת בדרך אחרת].

תיובתא דרכי ירמיה דבה, שאמר שבאונן שאפשר לעשות זאת בלי להציגך להיתר של 'דבר שאין מתקoon' הרי הוא אסור, שהרי מוכח שגם באונן כזו רב יוסף שמעון מתיר.

מסימנת הגمرا, אכן הוא **תיובתא** על דברי רבי ירמיה דבה.

משנה

מכבה נר, במקומות סכנות נפשות

המכבה את הנר, מפני שהוא מתירא מפני נקרים [כגון פרסיים שהוא להם יום חג, שאין מניחין בו אור אלא בבית עבודת אלילים שלהם], **ומפני** [או שמכבה את הנר מפחד] **לייטרים** [שחווש שלא יראוהו ליטרים ויבואו עליהם]. או שמכבה את הנר **רוח רעה** [הבאה עליו, וכשאינו רואה - נוח לו]. או **מפני החולה שיישן**, **בכל אופנים אלו פטור** [מחטאת, ומותר לעשות כן, שהוא שאופנים אלו הם סכנות נפשות].

מכבה נר, לצורך הנר או הפתילה

[דעה א]: **כחס על הנר** [שרואה שהנר מתקלקל, וחס עליו ומכבה אותו], **כחס על השמן** [שמכבת הנר כדי שהשמן לא ייכלה], **כחס על הפתילה** [או שמכבה את הנר, כדי שהפתילה לא תכלה]. **חייב.**

[דעה ב]: **רבי יוסי פוטר בכולן** [שהם בכלל 'מלאכה שאינה צריכה לגופה', שאין מכבה לצורך הנר לתועלת לעשות ממנה פחמים, אלא רק לצרכים אחרים, שהנר לא יתקלקל או שהשמן לא יגמר]. **חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחים** [שכאשר מכבה את הפתילה עושה תועלת לפטילה עצמה, שתהא נוחה להידלק אחר כך, והרי זה מלאכה הצריכה לגופה].

